

2015 m. sausio 16 d., penktadienis

Nr. 2 (1108) Kaina 0,81 Eur / 2,80 Lt

D a i l ē | M u z i k a | T e a t r a s | Š o k i s | K i n a s

2

Madrigalinė komedija Valdovų rūmuose

3

Oskaro Koršunovo akiratyje vėl oberiutai

5

Tomo Daukšos meno projektas

6

Paulina Pukytė apie parodas Vilniuje

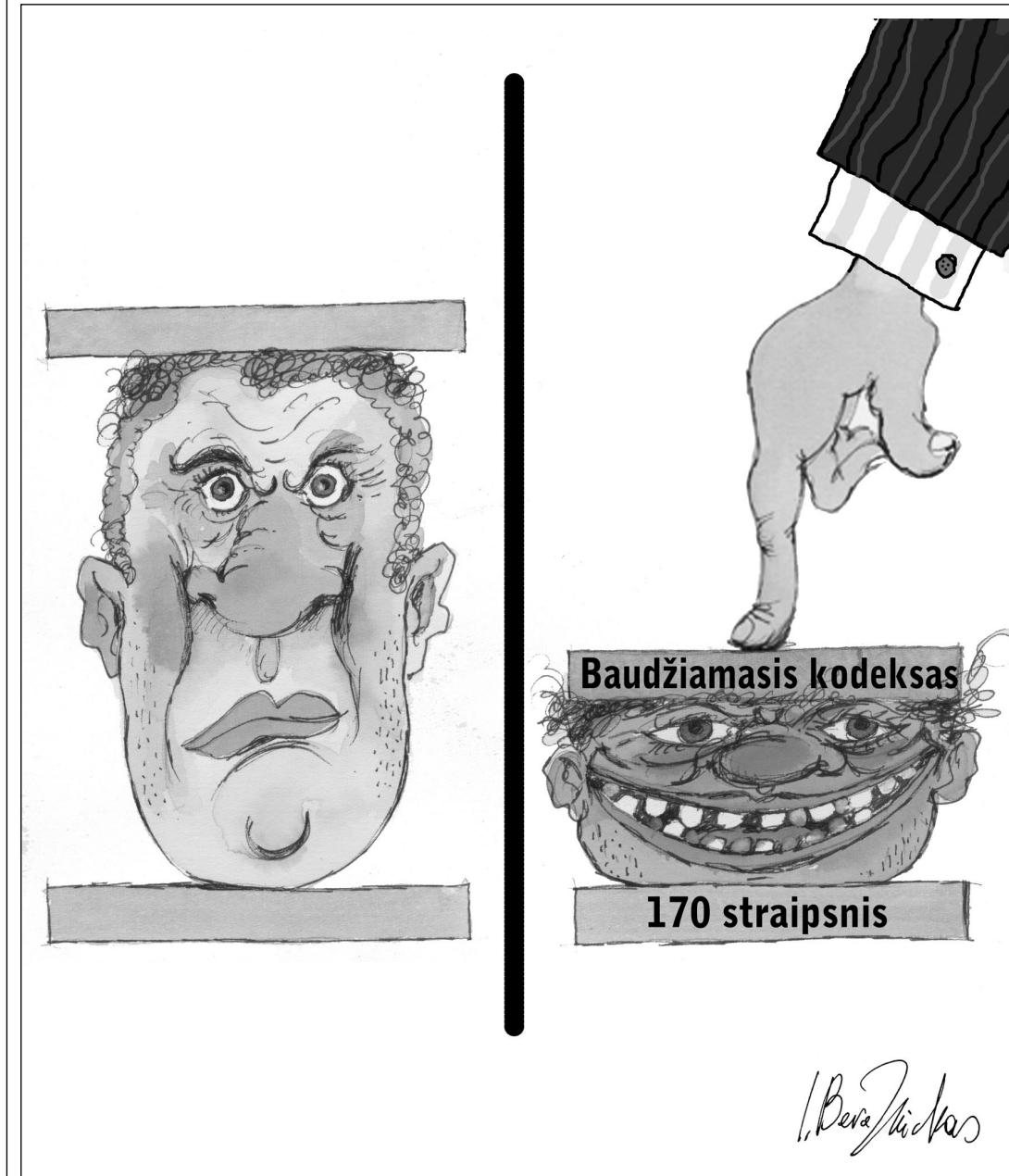

Algio Griškevičiaus fotografija
parodoje „Slinktys“

Diskusija apie kritiką tēsią

8

Artėja „Žiemos ekranai“

ILIJOS BEREZNICKO KARIKATŪRA

Aš esu Aurelija

Komentaras apie jvykius Prancūzijoje ir žodžio laisvę

Agnė Narušytė

Sekmadienį Paryžiuje daugiau nei trys milijonai žmonių susirinko į demonstraciją, kurios simboliais taupo pieštukas ir žodžiai: „Je suis Charlie“ – „Aš esu Charlie“. Prisi-jungė ir daugelio pasaulio valstybių vadovai. Taip pasaulis išreiškė solidarumą su humoristiniu savaitraščiu „Charlie Hebdo“, kurio redakciją išžudė du „Kalašnikovais“ ginkluoti vyrai. Lietuvos vadovai demonstra-

cijoje nedalyvavo, nusiuntė tik užsienio reikalų ministra. Ir teisingai padarė – vėliau paaiksės, kodėl.

Ne taip jau retai ginkluoti vyrai (gal kartais ir moterys, bet tokio atvejo neprisimenu) nužudo būrį žmonių, dažnai – gerokai didesnį. Štai beveik tuo pat metu, sausio 3–7 d., islamistų grupuotė išžudė apie 2000 Nigerijos gyventojų. Prieš ketverius metus Andersas Behringas Breivikas nužudė 77 žmones Norvegijoje. Amerikoje gana reguliarai

įtūžę jaunuolai išsaudo klasės draugus, kaimynus ar šiaip praeivius, vis iš naujo sukeldami ginčą apie konstitucinę laisvę nešiotis ginklą. Ką jau kalbėti apie ankstesnius islamo teroristų išpuolius (2001 m. rugpjūčio 11-oji Niujorke, 2004 m. kovo 11-oji Madride, 2005 m. liepos 7-oji Londone), kaip daugelis sutaria, pakeitusius pasaulį. Jau savaime suprantamai tapo piliečių laisves

NUKELTA | 4 PSL.

Sėkmingai atplaukės laivas

Adriano Banchieri madrigalinė komedija Valdovų rūmuose

Živilė Stonytė

Nors jau ipusėjo sausis, vis dar smagu prisiminti vieną naujametinį koncertą Vilniuje – 2014 m. gruodžio 31 d. Valdovų rūmuose parodytą Adriano Banchieri madrigalinę komediją „Laivas iš Venecijos į Padują“ („Barca di Venetia per Padova“). Madrigalinė komedija – mums apskritai menkai pažįstamas senosios muzikos žanras, beveik nežinoma ir kūrinio autorius muzika, taigi vaikinis naujametinis koncertas tarp gausios šventinių renginių pasiūlos tikrai intrigavo. Tačiau pasiūlyme apsilankytį šiam renginyje būta ir žinomų dėmenų: pirmiausia, vieta – Valdovų rūmai, kurių erdvėse jau yra įvykęs ne vienas išsimintinas senosios muzikos projektas (kasmet čia vyksta ir dalis senosios muzikos festivalio „Banchetto musicale“ renginių, paskutinėmis senųjų metų dienomis čia lankydamos grožėjaus senosios muzikos ansamblis „Canto Fiorito“ atliekama ispanų Renesanso kalėdinės muzikos programa); tada – atlikėjai, kol kas Lietuvoje pagrindinė senosios muzikos *spiritus movens* – choras ir konsortas „Brevis“ (vadovai Gintautas Venislovas ir Darius Stabinskas), kuriu sumanymai pristatyti vieną ar kitą mums nežinomo kūrėjo pavardę, užsienio ansamblį ar parengti muzikos programą dažniausiai bai-giasi išskirtinius muzikinius ir estetinius išpūdžius paliekančia švente. Lietvių atlikėjus papildė žymus ispanų ansamblis iš Barselonos „Le Tendre Amour“ (vadovas Estebanas Mazeras) – puiki tarptautinė atlikėjų grupė, žavinti savo gaiviu, neakademiniu požiūriu į senąją muziką, o jų nuoširdų muzikavimą iškart pa-junta ir publika.

Adrianas Banchieri (1568–1634) – vienas žymiausių velyvojo Renesanso

so ir ankstyvojo baroko epochos italų kompozitorių, vargonininkų ir teoretikų, kurių muzika geba patraukliai atskleisti ir mūsų dienų klausytojams. Didžiausią jo kūrybos dalį sudaro religinė muzika, kuri supo jį visą gyvenimą – mat devyniolikos jis išstojo į benediktinų vienuolyną ir beveik visa gyvenimą dirbo vargonininku savo ordino vienuolynuose Lukoje, Sienoje, Venecijoje, Veronoje ir kitur. Tačiau vienuolyno aplinkoje gimė ir kita reikšminga jo kūrybos dalis – pasaulietinė muzika, kurios išlikę net 13 rinkinių – kanonų, kanconečių, madrigalų ir kt. Daugumai savo muzikos pats rašė tekstu, dažnai vartojo ir tarmes. Banchieri buvo ir vienas iš madrigalinės komedijos pradininkų. Šis žanras – tai madrigalu rinkinys, kuriu viuma, atlikant pacelui, pasakoja tam tikrą istoriją; jis susijęs su itališka *comedia dell'arte* tradicija ir yra muzikinės dramos, operos ištakos, *opera buffa* ir vodevilijų pirmatakas.

Sumanymas Lietuvos publikai pristatyti šią Adriano Banchieri madrigalinę komediją kilo „Banchetto musicale“ festivalio rengėjams po to, kai ansamblis „Le Tendre Amour“ Vilniuje 2012 m. parodė Adriano Schvarzsteino režisuerą Antonio Literes operą „Los Elementos“. Po šio projekto gimbė idėja parengti bendrą pastatymą, kuris būtų aktualus ir Lietuvos publikai, ir sietusi su senaisiais laikais (galima prisiminti, kad ir Valdovų rūmuose būdavo rengiami linksmi muzikinio teatro pasiodymai, statomas muzikinės komedijos). Nuspręsta režisieriumi vėl pasikviesči Adriáną Schvarzsteiną, kuris, pukiai išmanydamas *comedia dell'arte* žanro ypatybes, sugeba priversti muzikus persikūnyti į personažus, priversti būti aktoriais ne tik visus atlikėjus, bet ir publiką. Tam itin tiko ši Ban-

Scena iš spektaklio „Laivas iš Venecijos į Padują“

V. ABRAUUSKO NUOTR.

chieri madrigalinė komedija, kuri, sukurta 1605 metais, pateikia ne vien istorinį autentišką vaizdą, bet nepaprastai žaismingai atkuria tuo-metinės kultūrinės įvairovės aktualijas, leidžiant jas ivertinti mūsų dienų suvokimo kontekste. „Laivas iš Venecijos į Padują“ sudarytas iš 20 madrigalų, tarp kurių dar įsiterpia kalbamieji dialogai. Komedijos siu-zetas, vaizduojantis kelionę laivu, leidžia sujungti gausią teatrinių personažų ir muzikinių paveikslų įvairovę – laive kartu plaukia knygų pardavėjas, dirigantas, žvejys, ver-slininkas ir kareivis, dainininkai, dvariskiai, jie – Italai, vokiečiai, žydai. Tai tikras kultūrų, religijų, kal-bų ir tarmių mišinys, neįvengiamai su-keliantis gincus, pašaipas ir norą parodijuoti vienas kitą. Čia ryškiniai įvairūs – socialiniai, lyties, tautybių, religijų – skirtumai, ir kyla klau-simas, ar gebėjimas draugiškai šai-pyti vienas iš kito nebūs aktua-liusiai šių laikų siekiamybė?

Kaleidoskopiskai besikeičiantys paveikslai scenoje, žavinga muzika, teatrinių veiksmų nuolat traukė akių. Prie to ypač prisišėjo kūrėjo režisierius ir aktorius ispanas A. Schvarzsteinas, jau iki tol režisavęs „Laivą iš Venecijos į Padują“ kitose scenose

ir pelnës puikių spektaklio vertini-mų visoje Europoje. Šis ispanišku, lenkišku, argentinietišku ir itališku šaknų menininkas savo veikloje de-rina įvairius gebėjimus – nuo darbo cirke iki teatro režisieriaus, o šia-me spektaklyje būtent cirko artisto, klouno, patirtis ir kūrė visą komiš-kumą. Spektaklis režisierius suma-nymu prasisidėjo jau nuo rūbinės ir Valdovų rūmų apatinės erdvės, kur tarp besibūriuojančių koncerto lan-kytojų jau vaikštinėjo ir būsimieji laivo keleiviai, tūsdami lagaminus, ieškodami savo kajučių – pavieniai keliautojai, nuolat besibaranti po-ra ir pan. Atokiau grojo ir laivo an-samblis, kurdamas šventiško šurmu-lio nuotaiką. Visur šmirinėjo ir laivo įureivis (A. Schvarzsteinas), visiems vadovaudamas, nurodinėdamas ir, aišku, į veiksmą įtraukdamas žiūrovus – tai surinkdamas ir į krūvą su-dēdamas ponų rankines, tai gurkš-telėdamas žiūrovo nusipirkto vyno. Jis ir davė komandą visiems lipti į laivą – kilti į muziejaus renesansinę salę, kur buvo rodomas vaidinimas. Žiūrovams A. Schvarzsteino dėme-sio nepritrūko per visą spektaklį – nepasiekė santūriems lietuviams, išigijusiems bilietus pirmose eilėse (čia tikrai kaip cirke – geriau prie-

ky nesėdėti, nes gali būti pakvies-tas į areną). Todėl režisierius jū-revio nurodymu vienas Lietuvos ministru scenoje klusniai nešiojo keleivių lagaminus, muzikos profes-or už paslaugą buvo apdovanota širdingu bučiniu, o vieną merginą įureivis pats atsimėše persimetęs ant pečių iš „trečiosios klasės“ į „pirmąja“. Nuolatinis žiūrovų nesaugumo jausmas, ištrintos ribos tarp tikrojo veiksmo ir pertraukos ar spektaklio pabaigos (veiksmas ne kartą iš-veržia ir į salę tarp žiūrovų) kūrė puikią žaidimo atmosferą.

Režisierius čia taikė *commedia dell'arte* principus, kur į veiksmą įtraukiama ir publika, atlikėjai pri-valo greitai persilinti į vieno perso-nažo į kitą. Nors spektaklyje dalyvavo tik trys aktoriai (A. Schvarzsteinas, Serge Ayala ir Jūratė Širvytė), atlikėjai savo vaidyba mažai atsiliko nuo jų. Pastebėtina, kad visą mu-zikinę medžiagą vokalistai dainavo atmintinai – žinant, kokie šie madrigalai sudėtingi, tenka ypač įvertinti vokalistą – Racio de Frutos, Ievos Gaidamavičiūtės-Barkauskės, Editos Bagdonaitės-Venislovienės, Mindaugo Jankausko, Gintauto Ve-nislovo, Steino Skjervoldo, Nerijaus Masevičiaus – indėli. Nors organizatoriai pasiodymui rengesi ištisus metus (greta originalios Banchieri komedijos partitūros rinkosi papildomus kūrinius, kaip ir būdavo droma naais laikais, rūpinosi scenografijos detalėmis, kostiumais ir pan.), bendroms repeticijoms drauge su ispanų ansambliu pavyko su-sirinkti tik paskutinę senųjų metų savaitę. Tačiau nuogastavimai, kad nespės pasirengti, neišsiplidé – dėl didžiulės atlikėjų patirties, entuziazmo ir begalinio režisieriaus kūrybiš-kumo laivas sėkmingai atplaukė į Padują, o žiūrovams spektaklis paliko tikrai didžiulį išpūdį.

Sodai dramblio kaulo bokšte

Šokio teatro „Airos“ premjera

Helmutas Šabasevičius

Pasivaikščioti po vienos iš žymiausių Lietuvos šiuolaikinio šokio choreografių Airos Naginevičiūtės „Menų spaustuvėje“ pasodintus „Stiklo sodus“ pirmiausiai verta tiems, kurie seką Lietuvos originaliosios choreografijos pulsą ir domisi vis gausėjančiu šios srities menininkų kūrybos kontekstais.

Sausio 7 ir 8 d. rodytas spektaklis šiu aplinkybių nežinantiems gali pa-siodyti bauginančiu savastabos se-anu, kuriamo nesiekiamu užmegzti aktyvesnio kontakto su žiūrovu, o užsisklendžiamu estetizuotus kūrybos erdvėse, vengiant bet kokiu asociacijai su socialiniu ir politiniu kūrybos fonu, nesustabdomai išveržiančiu į dramos teatro peizažą.

Vienintelė galimybė įveikti „Stiklo sodų“ labirintą – būti tos pačios kraujo grupės su menininke, jau porą de-shmtmečių nuosekliai puoselėjančia

savo kūrybos estetiką ir filosofiją.

Jau senokai šiuolaikiniame (juo labiau šokio) teatre matyta scenos uždanga atskleidžia keistą peizažą –

„Stiklo sodai“

penkias permatomuose kokonuose įkalintas būtybes, virš kurių plūdruiuoja keistų lapuotų paukščiažmo-gių būrys. Paveikslėlių spektaklio pradžia pabrėžtinai statiška, skatinanti apžiūrinėti scenovaizdžio komponentus, juos skaiciuoti, gal-voti, iš ko jie padaryti ir kokiais bū-dais pritvirtinti paprastai butaforišku-mo vengiančioje „Menų spaustuvė“ Juodojoje salėje.

Šiuos scenografo Arūno Adomo-jauskio sukurtus objektus papildo penkios Mindaugo Tendziagolskio ledinės skulptūros – šokėjų *alter ego*, sustinge antrininkai. Vien jų būtų pakakę pabrėžti choreografei svarbius „šiapus“ ir „anapus“ ribožen-kliaus – juo labiau kad ledinės galvos apie valandą trunkančiam spektakliui ne tik suteikia efektin-

gų apšvietimo niuansų, kuriais pagrindinę spektaklio temą – būties trapumą – akcentuoja šviesos dailininkas Vilius Vilutis, bet tirpdamos tiesiogiai ir paveikliai akompanuoja plastinei choreografės minčiai. Kokonai ir Lauros Darbutaitės iš kostiumų bei grimo sukurti šokėjų įvaizdžiai yra užtekinai scenografiški, o kiti objektai spektakliui suteikia nebebtiną dekoratyvinį kiautą, virsta ne metaforomis, o painiomis iliustratyviomis šaradomis, kurių net nesinori narplioti.

Garsinis ir plastinis spektaklio kūnas – eklektiškas, choreografė de-rina skirtinges fizinės ir emocinės prigimties judesius, o kaip garsinį akompanimentą pasirenka „cutthro-

Aukštoji paradoksų ir humoro matematika

Oskaro Koršunovo akiratyje vėl Oberiuai

Sausio 25 d. Lietuvos nacionaliniam teatrami premjera – Daniilo Charmso „Jelizaveta Bam“.

Spektaklio režisierius ir scenografas Oskaras Koršunovas, kostiumų dailininkė Lauryna Liepaitė, kompozitorius Gintaras Sodeika. Vaidina Remigijus Bilinskas, Remigijus Bučius, Vitalija Mockevičiutė, Martynas Nedžinskis, Greta Petrovskytė, Marius Repšys, Arūnas Sakalauskas ir Lietuvos muzikos ir teatro akademijos Vaidybos katedros III kurso studentai.

Oskaras Koršunovas malonai sutiko pasidalinti mintimis apie būsimą spektaklį.

1990-ųjų rudenį įvyko Tavo pirmojo spektaklio „Ten būti čia“ pagal Aleksandro Vvedenskių ir Daniilo Charmso kūrybą premjera. Galima sakyti, kad tai buvo ir šiuolaikinio Lietuvos teatro pradžia. Kodėl po šitiek metų nusprenudei vėl grįžti prie Charmso kūrybos?

Yra net kelios priežastys. OKT teatrui greitai bus penkiolika metų. Su „Žuvėdra“ mes tarsi reziumavome savo ieškojimus. Dabar norime pradėti naują etapą ir, kad ir kaip būtų paradoksalus, vėl su Danielu Charmsu, juo labiau kad spektaklis „Ten būti čia“ statytas lygiai prieš dvidešimt penkerius metus. (Premjera įvyko 1990 m. lapkričio 16 d. Inscenizacijos autorius ir režisierius – Oskaras Koršunovas, dailininkai – Alidas Barcikis, Julius Ludavičius, kompozitorius – Gintaras Sodeka. 1999 m. spektaklis perduotas viešajai įstaigai „Oskaro Koršunovo teatras“, – D. Š.). Taigi, ratas apsisuko. O ratas, beje, yra mūsų teatro simbolis.

Šis darbas bus įdomus ir tuo, kad jame vaidins ir mano studentai, ir Nacionalinio dramos teatro aktoriai. Tai dviejų teatrų koprodukcija.

ja. Turėtų būti įdomus šis jaunu žmonių susitikimas su patyrusiais aktoriais. Noriu, kad mano studentai pajustų tai, kas man pačioje kūrybos pradžioje buvo labai svarbu: teatro paradoksa, netikėtumą, tikrą humorą. Charmsas – aukštoji matematika, paradoksų matematika, humoro matematika. Man svarbu, kad studentai susidurtų su šia medžiaga.

Kitas itin svarbus dalykas: Charmsas, deja, vėl tampa labai aktualus. Pirmą kartą Lietuvoje jis buvo pastatytas 1990-aisiais, kai pasaulyje iš esmės griuvė. Aisku, tai buvo viltinės laikas, galbūt ne toks baisus kaip dabar, juk dabar vyksta karas, neįvardytas karas, ir tai yra dar baisiaus. Charmsas tiksliai juto savo laike tyrančią įtampą. Jis rašė nujaudamas artejančius baisiuosius dalykus, galima sakyti, nujaudamas Antrajį pasaulinį karą. Dėl to, kad ruoštasi karui, buvo likviduojami nepatikimais laikyti žmonės. Tos nuoautos labai jaučiamos visoje Charmso kūryboje, o ypač – „Jelizavetoje Bam“.

Naujojo spektaklio dramaturginius pagrindas yra „Jelizaveta Bam“, nors įtrauktii ir kiti Charmso kūrinių. Pjesėje matome dalykus, analogiškus dabar vykstantiems Ukrainoje. Pasirodė kažkokie žalieji žmogeliukai; niekas nežino, kas jie, ko jie nori, bent jau iš pradžių situacija buvo tokia. Pjesėje „Jelizaveta Bam“ vyksta tas pat: staiga šeimoje pasirodo kažkokie žmonės, tėvai mergaitėms sako, kad tai klounai. Iš esmės jie nesako tiesos... Ši pjesė panaši į Caryl Churchill pjesę „Toli“, kurioje mergaitė mato, kaip kažkas sodina žmones į mašinas ir kažkur juos išveža, o tėvai jai pasakoja visiškai kitus dalykus – koks gyvenimas gražus. Kaip Roberto Beignini filme „Gyvenimas yra gražus“, kur vaikas atsiduria koncentracijos stovykloje, o tėvas jam pasakoja, kad

Spektaklio „Jelizaveta Bam“ repeticija

Spektaklio „Jelizaveta Bam“ repeticija

T. IVANAUSKO NUOTRAUKOS

tai tik žaidimas. Nujaudamas tuos baisius laikus, Charmsas sukuria tokį kūrinį, kuriame Jelizaveta Bam tiesiog nežino tiesos arba ji jai nesakoma, ir čia pat yra agresija, mirtis, nežinojimas, kaip tai pavojinga, ar apskritai pavojinga. Šiandieni esame ligiai tokioje pat situacijoje: tiesiog nežinome, koks pavojingas yra karas, nepavadintas karu, nepaskelbtas.

Draugų, filosofų ir rašytojų, kompanijoje Charmsas buvo pats kūrybiškiausias ir gyvybingiausias. Dėl to jis visi mylėjo. Kai statai spektaklius, ar giliinės į autorijų asmenybes, ar labiau į pačius kūrinius?

Remiuosi ir kūrinių, ir asmenybėmis. Taip yra ir su Charmsu, ir su tokiais rašytojais kaip Hemingway'us, Dostoevskis, Rousseau. Charmso asmenybė apskritai neat siejama nuo jo kūrybos. Jis darė performers, faktiškai kiekvieną jo gyvenimo akimirką buvo kūryba, menas, išskyrus laiką, kai jis visiškai badavo, kai supratą, kad yra persėkiamas, ir iš esmės savo kūrybą slėpė. Jo nuoauta buvo tikslis. Yra net eilėraštis „Žmogus išėjo ir nebegrįžo“, lygiai taip ir įvyko. Dingo

Charmsas, dingo ir jo kūryba. Jis buvo sunaikintas. Kaip sakė Dan Tonas, – jeigu žmogus eina prieš srovę, jis sutrypiamas; jeigu jis stovi, jis sutrypiamas. Charmsas gal ir néjo prieš srovę, bet stovėjo savo pozicijoje ir buvo sutryptas. Jo kūryba išliko per stebuklą. Kai jis dingo, Jakovas Druskinas (filosofas, literatas, menotyrinkas, – D. Š.) atėjo į jō namus, pačėmė lagaminą su rankraščiais ir neatidarė jo iki pat politinių kalinių amnestijos. Tik Stalinui mirus rankraščiai buvo perskaityti. O išleisti tik 1989 metais. Taigi net tragiškas Charmso likimas yra susijęs su jo tragiška kūryba, kurioje yra ir juoko, ir siaubo, ir viso kito.

Charmsos gyvenimiška pozicija, jo požiūris į teatrą, manifestai, santykiai su moterimis... Daug apie visa tai galvojau, analizavau. Šiuo atveju man labai svarbus Charmso likimas. Jeigu dabar stovési, tave sutrys – iš vienos ar iš kitos pusės. Tau nereikia net kam nors priešintis. Jei tai, ką kalbu, po méniesio ar kelių taps neaktualu, labai apsidžiaugsiu.

1928 m. sausio 24 d. Sankt Peterburgo Spaudos namuose (dabar – Draugystės namai) įvyko vakaras,

nutikim, tam tikrų įprasmimų (pvz., „Mes ne pyragai“ – universiteto bendrabutuje vykusio poezijos vakaro pavadinimas). Kaip manai, kodėl šios unikalios kūrybos, rodos, paprastos paslapčios beveik neatkleidžiamos, iš jų niekas tarytum nesimoko? Pavyzdžiu, Lietuvoje po Tavo pirmųjų pastatymų niekas per daug obertūtų kūryba nesusidomėjo. Oberiu, taip pat ir Charmso, nepagauja ne tik lietuvių, bet ir rusai. Kodėl?

Ji pagauti sudėtinga. Kai pirmą kartą tą medžiagą atnešiau Jonui Vaitkui, jis pasakė, kad medžiaga įdomi, bet kaip ją pastatyti – neišku. Ir jis buvo teius. Po kelerių metų, po spektaklio „Labas Sonia Nauji Metai“ (1994) Vaitkus – mokytojas – priėjo ir pasakė: „Tai geriausias spektaklis, kokį iki šiol mačiau savo gyvenime.“ Charmsas padarė didelę itaką daugeliui. Matome jo įtaką Sigitui Parulskiui, Juozui Erlickui, Gintarui Beresneviciui, Jonui Vaitkui, kitiems.

Charmsui „dieviškasis teismas“ įvyko labai anksti – jis mirė 37-eriu. Kaip Tu suprantī mirtį?

Taip, kaip ją suprato Charmsas. Tai yra pagrindinis įvykis gyvenime.

KALBĖJOSI
DAIVA ŠABASEVIČIENĖ

jvairi, kad būtų sukurtas vientisas plastinis spektaklio organizmas. Antroje spektaklio dalyje vyraujanti automatinė judesių stilistiką „Stiklo sodus“ užtveria dar viena sieną, nors kartaais už jos ryškėjantys siluetai sužadina smalsumą ar atveria netikėtą Naginevičiūtės bražui būdingos estetikos briauną, kur vyrauja ne tiek šokio, kiek judesio pradas, žmogaus kūno fizinių galimybų analizė, poreikis judesj motyvuoti aktyviu psychologiniu išgyvenimu.

Vis dėlto kūrybinio metodo suformavimas ir nuoseklus taikymas dar negarantuoja jo paveiklumo ir gyvybingumo, todėl perdėm rafinuota ir eklektiška „Stiklo sodų“ vizualinė forma bei choreografiniai būties apimties, perteikiami lėtomis merėdžimo būsenomis ar gaivališkais traukuliais, naudojamais daugelio Lietuvos šiuolaikinio šokio kūrėjų, taip ir lieka šiuolaikinės Lietuvos kultūros dramblio kaulo bokšte.

Laikas man – esminis dalykas, tai esminis sceninis dėsnis. Jis priklauso ir nuo kūrinio, ir nuo to, kas norima pasakyti. Iš esmės mano spektakliai išsiširkia tam tikru ritmiskumu ir tam tikru laiko pojūčiu. Iš spektaklijų žiuriu kaip į muzikinį kūrinį. Jam galioja visos muzikinio kūrinio kompozicijos taisyklės – ir klasikinės (klasikiniams teatrui), ir šiuolaikinės (šiuolaikiniams teatrui). Kiekvienas kūrėjas reikalauja tam tikros laiko apimties. Pavyzdžiu, žinojau, kad žiūrovas eis į „Išvarymą“, kuris trunka labai ilgai. Žmonės sako, kad „spektakliai per ilgi“, bet taip sakyti galima ir apie spektaklius, kurie trunka valandą dviešimt minučių. Teatre laikas skaičiuojamas kitaip.

ats“, Annos Marios Hefele, „The Church Universal and Triumphant“ ir net Ludwigo van Beethoveno muziką. Galbūt ir galima „Sodų“ muzikoje įžvelgti amoriškumo, kuris po ilgo laiko gali virstyti aiškią, ritmingą, jausminiu požiūriu artikuoliuota garsine sistema, dramaturgiją, bet jos skleidimasis trūkčioja, stringa, kelia klausimus apie subjektivius sprendimus pranokti turinčią prasmين kūrybos argumentaciją.

Šiuolaikinėje kultūroje dramaturginis vientisumas ir stilistinė vie-

novė jau seniai nuvertinti, bet net iš fragmentų sudėliotam koliažui būtinas konceptualus vidinis prasmių scenarijus, be kurio laike beskleidžiantis kūriny rizikuoja virsuti daugiau ar mažiau įgyvendintų minčių kratiniu, kurio apjungti nepajęgia du stiklo sodo sodininkai – vaikučiai, spektaklio pradžioje įsiūbuo-

Aš esu Aurelija

ATKELITA IŠ 1 PSI.

ribojantys antiteroristiniai įstatymai, sekimo sistemos ir sustiprinta oro uostų apsauga. Tačiau tik sausio 7-osios išvkių subūrė tokia minia. Kodėl?

Todėl, kad šikart teroristai pasiekino į modernios Europos civilizacijos pagrindą – žodžio laisvę. Švietimo epochos įtvirtintas principas nėra paprastas. Jo gražioji pusė yra išrašyta Žmogaus teisių deklaracijos 19 straipsnyje: kiekvienas turi teisę išsakyti savo pažiūras ir idėjas. Bet yra ir nepatogioji pusė, nes kiekvienam leidžiamą nusinėkėti, meluoti, propaguoti, šmeižti, kaltinti, įžcidinėti ir t.t. Žodžio laisvės gynėjai primena paradoksalią tezę, kuria rašytoja Evelyn Beatrice Hall 1906 m. apibūdino Voltaire'o pažiūras: „Gal aš ir nepritarau tam, ką tu sakai, bet iki mirties ginsiu tavo teisę tai pasakyti.“ Šio principio sunku laikytis ir visos valstybės kai kuriais klausimais riboja kalbėjimo srautą. Bet panaikinus žodžio laisvę tampa nebeįmanoma protestuoti, kai galinėjii pasikėsina į kitas laisves.

Voltaire'o šalyje teisė sakyti kitam nemalonius dalykus bent jau iki šiol buvo pakankamai gerai apsaugota. Todėl čia klesti karikatūra, kurri juos ir sako kuo nemaloniau, erzindama tyčiniu neskoningumu, atvirai šaipydamasi ir niekindama. Jos taikinys dažniausiai būna pasaulio galingieji. XVIII a. karikatūristai atakavo karališkąją šeimą ir korupciją Versalyje. XX a. 7-ajame dešimtmetyje žurnalas „Hara-Kiri“ šaipėsi iš politikų, policijos, bankų ir Katalikų bažnyčios – vaizduodavio vienuolių sekso orgijas, besiutiniančius popiežius, sanguliaujantį Kristu. Bet, kaip pastebi „The In-

dependent“ komentatorius Hugh Schofieldas, tada didžiausias kėrštas būdavo pasipiktinusiuų laiškas „Le Figaro“. Vis dėlto „Hara-Kiri“ buvo uždraustas, o jo darbuotojai 1970 m. įkūrė „Charlie hebdo“ – pavadinimas nurodo į perspausdintą amerikiečio Charlie Browno karikatūrą. Žurnalas tėsė kairiojo radiokalaus humoro tradiciją, tad nekeista, kad šiais laikais jis ėmési islamo, kurio atstovai mėgina primesti pašauliui savo valią. Tačiau laikai pakeitė. Karikatūristai buvo nužudyti už savo piešinius.

Aišku, kad „Charlie hebdo“ karikatūros yra ižeidžios. Negana to, ižeidimas būna dvigubas. Tai, kas nupiešta, dažnai yra dešiniųjų nacionalistinės politikos parodija, o po ja paslėptas tikrasis autorų požūris. Taigi pirmasis dūris – valdžiai. Tačiau tą parodiją inscenizujantys kitų tautų atstovai nupiešti groteskiškai, tad antrasis dūris tenka etninėms mažumoms, kurioms ir taip Prancūzijoje gyventi nelengva. Šiuo požūriu žurnalas stoja privilegijuotos daugumos pusėn. Todėl žudynių aptarimuose vis išnyra kaltinimas, kad pats žurnalas islamistus išprovokavo. Kartu pasigirsta raginimai prižiūrėti, kad viešumoje nebūtų neapykantą kurstančią teiginį, karikatūrų ir leidinių. I tai pasaulio laikraščiai, savaimė suprantama, atsakė karikatūromis: stovi susiraukęs netikinčiojo laikraščiu sužeistas tikintysis, o šalia – kraujo baloje gulintis tikinčiojo peiliu sužeistas netikintysis; mažas lėktuvėlis skrenda į du pieštukus, stovinčius kaip bokštai dyvniai; kraujuose gulintis laikrasčio iškelia ranka su atkištu viduriniu

pirštu. Man labiausiai patiko „New Yorker“ – iš karikatūros teliko tuščias rėmelis su biurokratiškai mandagiu užrašu viršuje: „prašome atsakingai mégautis šia kultūriškai, etniškai, religiškai ir politiškai ko-rektiška karikatūra. Ačiū“. Štai kas liktų, jei suglebusi kultūra prarastų gebėjimą į pašaipą reaguoti oriai – „prartyti įžeidimą“ ir atsimušti faktais bei argumentais. Tuomet teroristų tikslas būtų pasiektas – į žodžius ir vaizdus atsakę ginklu, jie būtų pri-vertę ir europiečius griebtis represi-nio aparato. Prieš tai ir pasisakė milijoninė demonstracija – prieš pasaulį, kuriamė bus galima kalbėti tiktais tuščiais žodžiais ir vaizdais.

Tokį pasaulį mes prisimename. Totalitarinė sistema nekenčia juoko, nes jis padeda atsispirti galintųjų valiai, nepalieka vienos argumentams. Ne veltui ir Hario Poterio istorijose baimę keliančios būtybės nukensminamos jas sukarikatūrinant burtu *ridiculus*. „Ironija erzina, – rašė čekų rašytojas Milanas Kundera. – Ne todėl, kad ji tyčiojasi ar puola, bet todėl, kad ji iš mūsų atima tvirtus įstikinimus atskleisdama pasaulį kaip dviprasmybę.“ („The Art of the Novel“, p. 134.) Tikėjimu ar ideologija grindžiamą visuomenę negali būti dviprasmiška. Ne veltui sovietmečiu juokas buvo prižiūrimas – prisiemu, kaip balandžio 1-ają agitbrigados atlikdavo privalonius ir visai nejuokingus numerius, o žurnalaš „Šluota“ šaipydavosi tik iš „antisovietinių elementų“ – iš darbo vengiančių parazitų ar tingių viršininkų. Tačiau ir ten buvo vietas laisvai karikatūrai – jি būdavo, kaip sakė jas piešės Ilja Bereznickas, „filosofinę,

Demonstracijos Paryžiuje vaizda

tare šmaikščiai palyginusi vieną žinomos bylos liudytoją su Antano Vienuolio romano personažu Samoduku, jis pateko į tikrą Kafkos procesą (komentarų galima perskaityti čia: www.sekunde.lt/panevezje/garbinga-senjore-teisiamoji/). Televizijos reportažai parodė, kaip teismas, net ir suvokdamas situacijos absurdūskumą, negali iš jos išspainioti – turi

viet-
ybė. pažeisti arba žmogiškumą, arba
įstatymą.

Todėl pradžioje ir parašiau: gerai, kad mūsų valstybės vadovai nedalyvavo Paryžiaus demonstracijoje. Priešingu atveju jie galėjo patekti į „The Independent“ sudarytą veidmainių sąrašą. Šalia tokų valstybių kaip Saudo Arabija ir Rusija, kur nuolat persekiojami žurnalistai. Lietuvoje, deja, persekiojami ir privatūs piliečiai, tiesiog išreiškė savo nuomonę. Jie persekiojami tyliai, be ginklų. Tai patogu, nes nereikia baimintis demonstracijų – kafkiškame pasaulyje žmogus lieka vienas su savo nesuprantama kalte.

Sovietmečiu lietuvių kalbos mokytojos, pasakodamos apie literatūrą, neleido pamiršti Lietuvos. Atkurtoje valstybėje sudarytos sąlygos persekioti tokią mokytoją už laisvą žodį. Mantai prilygsta Sausio 13-osios aukų išniekinimui. Todėl mintyse rašau plakata: „Aš esu Aurelijus!“

In memoriam

Keli žodžiai apie vieną iš mūsų

Tomas Dobrovolskis (1966–2015)

Tomas Dobrovolskis (1966 12 28 – 2015 01 06) – sužvėrėjusių girtų jau nuolių nužudytas kūrėjas – perkusininkas, multiinstrumentininkas ir kompozitorius. Jis yra išradęs originalių instrumentų, išsiliejusių į šiuolaikinės perkusijos šeimą. Žymiausi jų – varinis gaublys (*The Brass Globe*), kuriam sukūrė speciaлиją grojimo techniką, skiemenuotę ir muzikinį raštą, bei stiklas (stiklinis indas, panašus į auksinės žuvelės akvariumą). O kaip gražiai jis grojo naudodamas vandenį!.. Filosofas Leonidas Donskis ne kartą žavėjosi Tomo muzikavimu: „Klausau ir medituoju. Tai – neužteršto proto muzika!“

tuose. Koncertavo daugelyje pasaulyje šalių su Sainkho Namchylak, Vladimиру Čekasinu, Petru Geniušu, Andre Pabarčiūte, Raimondu Sviackevičiumi, Vytautu Labučiu, Satoko Aoki, Plazi Halaoui, Neda Malūnavičiūte, Liudu Mockūnu, Sauliumi Petreikiu ir daugeliu kitų puikių muzikantų. Pastaraisiais metais Tomo muzika dažnai skambėjo Lietuvoje, Lenkijoje, Latvijoje, Danijoje, Švedijoje, Anglijoje, Belgijoje, Suomijoje. Žymiausi Tomo Dobrovolskio įrašyti albumai: „Duetai“ (2005) su Andre Pabarčiūte (vokalas) ir Eugenijumi Kanevičiumi (bosinė gitara); solo albumas „Varinis Gaublys“ (2005); įvairiu

Tomas koncertavo solo, duetu, su ansambliais „Vilniaus mušamieji“, „Ženklo grupė“, „Meilės trikampis“, EXLEX, FIXTRIX, „The New ARTrio“ bei kaip kviestinis svečias su kitomis grupėmis ir muzikantais įvairiuose akademinės, eksperimentinės improvizacinių, džiazo ir *world music* bei šokio, teatro, kino projektais.

„Variniai Gaudybių“ (2005), tarp kurių projektų albumai 2006–2010 metais; „Dienpinigiai / Travel Expenses“ (2010); solo albumas „Yanun Adid“ (2012). Irašai kitų muzikų albumuose: „House of Virus ft. Kevin Souderson & Tomas Dobrovolskis“; singlas „VooDoo“ („Skint Records“, UK); „Meadow Quartet“; „The Erstwhile Heroes“ (Lenkija); „Take“ su

„Ženklo grupe“ (2006); Audrius Blažiūnas (2014); lietuvių atlikėjų muzikos rinktinė „Note Lithuania, Folk World“ (2014).

Tomas Dobrovolskis buvo vienas iš Lietuvos džiazo federacijos įkūrėjų, taip pat Lietuvos muzikos terapijos asociacijos narys, nenuiltamai kūrė ir įgyvendino edukacines, terapines muzikos programas, „Žmoniškųjų gebėjimų ir kūrybiškumo ugdymo programą“, sumanytus kūrybiškumo seminarus bei kultūrinės terapijos sesijas „Ritmas ir Perkusija“, dirbo muzikos mokytoju. Pirmasis ir vienintelis Tomo mušamųjų dėstytojas Arvydas Vainius, jis, net nebaigusį muzikos mokyklos, parengė stojamiesiems į Vilniaus Juozo Tallat-Kelpšos konservatoriją, kurią jis sėkmingai baigė. Istojo į Klaipėdos universitetą, Menų fakulteto Džiazo katedrą, bet po pusmečio mokslai nutrūko, reikėjo išlaikyti šeimą ir jis pradėjo dirbti reklamos srityje. Apie muzikinę veiklą Tomas Dobrovolskis

D. KLOVIENĖS NUOTR.

Yra pasakės: „Tikriausiai turėčiau pasakyti, kad esu savamokslis. Galvoju. Daug galvoju. Noriu gyventi, kurti koncertuoti Lietuvoje. Kartais tektis paliko tuščią nišą, kurį sistemingai ir ilgus metus kurdamas pildė pats menininkas.

ALGIRDAS KLOVA

Toliau skaitykite:

Dailė:

6 psl. Paulina Pukytė **Raugerškis meškos kailyje ir gulbė vardu višta**

7 psl. Karolina Rybačiauskaitė **Kada nereikia rašyti apie parodas?**

Kinas:

8 psl. Prancūzų portretai Parengė Ž. P.

8 psl. Gediminas Kukta **Geismo kamufliažas**

In memoriam:

9 psl. Vilniaus romantikas. Mirė Tadeuszas Konwickis Parengė K. R.

9 psl. Jonas Ūbis **Drąsios ir žiaurios**

Sausio 16 – 25:

10 psl. Parodos, Spektakliai

10 psl. „7md“ rekomenduoja

11 psl. Koncertai, Vakarai

11 psl. Bibliografinės žinios

Sausio 16 – 22:

12 psl. Savaitės filmai

12 psl. Kino repertuaras

12 psl. **7d**

Raugerškis meškos kailiye ir gulbē vardu višta

Parodos „Kitas matymas“ ŠMC ir „Absoliuti tekstilė“ Taikomosios dailės muziejuje

Paulina Pukytė

Būdavo, suvalgai slapta skaniajā deficitinę „Meškų šiaurę“ iš vaze- lės, padėtos svečiams. Tada vėl su- lankstai standų popierėli į saldainio formą ir padedi atgal į vazelę. Kartais suvalgai ir antrą. Nesusivaldės, žiūrėk, ir trečią... Bet niekada į tą tuščią popierėlį, prieš padėdamas va- zelę, nejvyniodavai kokio kito sal- dainio, pavyzdžiu, ledinuko „Raugerškis“. „Raugerškis“, nors buvo laikomas nelabai tinkamu šventini- niam statui, praversdavo kitame kon- tekste, pavyzdžiu, jį galima būdavo išsiitraukti iš kišenės, kai, bežaid- džiant kieme „rusus ir vokiečius“, prisėsdavai su draugais po kažki- no balkonu atgauti kvapo. O ir lip- nus, abstraktus, ružavas ir žalias jo popierėlis visai tikdavo čia pat padaryti mažutį sekretą, nes latrai ten būdavo sudaužę išgertą butelį.

Gal kuris žiūros ir tikisi panasių istorijų ŠMC veikiančioje parodoje „Kitas matymas“ (kuratorė Ju- lija Čistiakova), kurioje, anot aprašo, „prisimenami Šaltojo karo faktai, socialinės salygos po Antrojo pasaulinio karo ar įvykių po 1989-ųjų, siekiama ištirti, kaip praėitis veikia dabartį ir formuoja ateitį, analizuoti santykius tarp istorinės tiesos ir fikcijos, atkreipti dėmesį į įvairius istorijos niuansus ir asmenines isto- rines patirtis.“ Be reikalo. Nes kai siūlomas „kitas žvilgsnis“, tai turbūt norima pasakyti, kad mes jau į valias prisiziūrėjome menininkų iš (buvi?) Rytų bloko, be galo atrajojančiu savo sovietinę ir posovietinę pa- tirtį, dabar pažiūrėkime, ką apie tai gali pasakyti (buvi?) Vakarų blokas. Na, o Vakarų blokas čia kalba taip, tarsi geležinės uždangos net nebūtų buvę, o tuo labiau ir niekuo už jos. Iš parodos nė nesuprasi, kuo šiemas menininkams skiriasi Šaltojo karo laikotarpis ir gyvenimas „po sie- nos“: tarsi nieko ir neįvyko. Ar šia paroda būtent tai ir norėta pasakyti – kad Vakarų (priešingai nei Rytų) Europoje didžiojo perskyrimo niekas nikaip nereflektavo? Bet ar nematymą galima vadinti „kitokiu matymu“? Žinia, nebenorime mes metanaratyvo, norime lokalų istorijų, įsiplausumo į vietinius kontekstus – visa tai čia yra. Bet kam tada kišti tą „Raugerškį“ į „Meškos šiaurę“ popierėli?

Tuo labiau kad kitoje to paties parodos aprašo vietoje dėl Šaltojo karo jau lyg ir persigalvota, nes teigia- ma, jog paroda buvo sumanya tik „su tikslu iš naujo prisiminti šiuolaikinės istorijos įvykius nuo 1989 metų“. Tai kas čia galu gale prisi- menama? Ar post-, ar pre-, ar pats reiškinys? Ar tiesiog viskas, „kas bu- vo, kas bus ir ant ko pasiliiks“? Kei- toka ir tai, kad tokiai parodai pa- rinkti autorai vien tik iš keturių riebiausių Europos šalių – Prancū-

Morgane Tschiember, „Pow(d)er“ parodoje „Kitas matymas“

M. IVANOVOS NUOTR.

zijos, Vokietijos, Jungtinės Karalystės ir Šveicarijos. Pastarosios atstovų dalyvavimas ypač „idomus“, turint omeny, kad, kalbant apie karus, ši šalis nelabai kėlė ranką per tą „šaltajį“, per „karštajį“ turėjo raštelį iš tėvų, o savyką „socialinės salygos po Antrojo pasaulinio“ apskritai vargu ar kas joje yra girdėjęs. Šveicarų dalyvavimą bandoma pagrasti parodos aprašyme: „Tais pačiais metais [1989] Šveicarijos mokslineikas Tim Berners-Lee išrado „world wide web“ – prasidėjo interneto era.“ Nice try, kaip pasakytu anglai, nes se- ras Timas iš tiesų yra anglų mokslineikas – net per 2012 m. Londono olimpienų žaidynių atidarymą jis reprezentavo savo šalį, o 1989 m. tiesiog dirbo tarptautinei organizacijai, kurios bazė yra Šveicarijoje.

Šveicaro Urielio Orlowo video- filmas apie „garsiąją Ciuricho art- nouveau kavinę „Odeon“ yra siau- bingai nuobodus, nes tame kažkokie

lankési, vargu ar paverčia ją „būsi- mais dvidešimtojo amžiaus griuvė- sias“, greičiau tai pačios Šveicarijos, kur visi tik atvyksta ir išvyksta, bet niekas neįvyksta, metafora. Šis kūrinys – tai puikus pavyzdis smartai išvešėjusios ligos (kuri išplito po Europą kaip kaštou erkutės), kai baisiai protinges kūrinio apra- šymas visiškai neatitinka to, ką iš tikrujų matome. Ypač kai „šiam darbe mezgas nejmanomi naraty- vai ir susiejamos iš esmės skirtingos vietas bei archyviniai tyrimai, analizuojant nereprezentuojamus daly- kus ir iš to išplaukiančias asociacijas bei koncepcijas“.

Idomu būtų buvę pamatyti, kaip parodos temą (primenu – po Šaltojo karo!) variuoja Louise Hervé ir Chloé Maillet (Prancūzija) skaidrių projekcija „Šv. Simoniano perfor- mansas“, kuris „remiasi autoriniu atlakais utopinio socializmo tyrimais“ ir „pristato devyniolikto amžiaus Šv. Simoniano socialinį judėjimą, kuris skatinėti tarp industrialaus bei mokslo atradimais“. Nes jei paroda apie istoriją nuo 1989 metų, tai utopinis socializmas jau lyg ir ne prie ko. Kažkodėl čia dar prikertgi Planetariumo pastato Vilniuje vaiz- dai – gal kad norėta kūrinį „ant grei- tujų“ susieti su „vieta“? Tačiau mano apsilankymo dieną (suspejau nueiti tik vakare), dar geram pus- valandžiu likus iki uždarymo, salės prižiūrėtoja pareiškė, kad, kadangi aš vienintelė lankytoja, o be to, sa- vaitgalis, tai jos jau norėtu viską iš- jungti ir eiti namo. Kai pasipriešinau, misija buvo perduota griežtesnei pri- žiūrėtojai, kuri ryžtingu žingsniu nu- žygiau tiesiai pro mane ir jau be jokių ceremonijų išjungė projekto- rių. Kai atskubėjau kitą dieną spe- cialiai pažiūrėti projekcijos, ji nebe- veikė, nes buvo perdegusis lempa.

Performansas „Planetariumas“ vy- ko tik parodos atidarymo dieną, tai irgi liko nepasiekiamas, kaip ir vokiečio Clemenso von Wedemeyerio filmo „Muster“ vienintelis seansas. Apie Morgane Tschiember (Prancūzija) instalaciją „Pow(d)er“ parodos informacijoje rašoma, kad jos „draskančios ir raižančios linijos, primenančios dykumą, bando api-

brėžti mus supantį pasaulį“. Kur jūs matėte dykumoje stačiakampius metalinius suoliukus? Iš tiesų instalacija ŠMC vidiniame kiemelyje daug labiau primena miesto skvereli, kuriame ilgam užtruuko vandentiekio ar dujotiekio vamzdžių tiesimo darbai, be to, Zuokas su šaknimis iš- rovė visus medžius – ir tai visai neblogai apibréžia mane supantį pasau- lį, bet kam gadinti kūrinio suvokimą nevykusiu aprašymu? Kelios horizontalios stačiakampės konstrukcijos nie- kaip netransliuoja jokios galios (power), o aplink papiltos sušlapusio (lauke ne Sacharos oras) smėlio krūvelės neprimena jokių milteilių (pow- der). I galvą ateina daugybė būdų, kaip šiam žodžiui žaismė užkoduo- tą galios trumpalaikiškumo (anot aprašymo) idėją būtų galima iš- reikšti gerokai itaigiau, kad ir pa- prasciausiai užrašius ši dvigubą žod- sį sniege (nors ir dirbtiniame).

Labiausiai man patiko Wilfrid Almendra (Prancūzija) garso kūri- nys „George“, kur neva „portugalo ūkininko George eilėraščiai slaptu piratinu siustuvu kas penkiolika minučių transliuojami vieno kilo- metro spinduliu“. Kažin, kilometro spinduliu nuo ko? Tai bene vienintelis parodos eksponatas (neskaitant gal dar vokietės Ullos von Branden- burg filmo „Die Straße“), kurį iš tie- sių būtų galima, anot parodos aprašo, pavadinti „ir komišku, ir poetišku, ir keliančiu nerimą“. Gal būtų buvę neblogai, jei ši garso kūrinį dar būtų buvę galima ir išgirsti. Bet radijas, padėtas ant žemės salės kampe, tylėjo (abu kartus man lankantis parodoje), tik šalia gulėjo pluoštas gelvų popierius lapų su daugybė trumpų paprastų eilėraščių apie gyvenimą ispanų (?) ir anglų kalbomis. O gal tas radijas ir neturi veikti? Tur- būt dėl to neveikimo abejingumas iš- panų ūkininkui virto troškimu išgirsti jį skaitant savo eilėraščius, o nusivylimas neišgirdus graužia iki šiol. Ne, vis dėlto tai ne „Raugerškis“ meškos kailiye, tai puikus, tikras, tuščias „Meškos šiaurę“ popierėlių.

Katinkos Bock (Vokietija) instala- cijos „Horizontali abécéclė. Vil- nius“ aprašyme keistai nuskamba frazė „sovietinis kilimas, kurį viena vėtos šeima naudoja daugelį metų“ (kilimo matome tik išvirkščiąją pusę). Kas tai yra „sovietinis“ grindų kilimas? Abejoju, ar jame išsaus- ti kokie Lenino ir Stalino profilai, ar bent jau kūjai su pjautuvais ir žvaigždėmis. Gal taip norėta paaš- rinti kūrinio pranešimą, bet ar nedėrėtų paprasto patriušio grindų kilimo vadinti tiesiog „sovietmečio“ kilimu, jei ištisė buvo pagamintas ir naudotas būtent tuo laikotarpiu? Ypač kad darbo aprašyme giriama- si, jog „menininkė sukuria unikalų santių su vėtos gyventojais ir at- skleidžia savo jautrumą laiko, isto- rijos ir skirtingu kartu klausimams“.

Tačiau tok, švelniai tariant, neaut- rumas terminams, o tiksliau – nesi- gaudymas situacijoje, kurią neva tūria, būdingas nemažai daliai jaunesnės kartos menininkų.

Na, o jeigu jau norite tikrai so- vietinių kilimų (ne grindų, o sieni- nių), keletą jų galite pamatyti Taikomosios dailės muziejuje vykstančioje parodoje, pristatančioje tekstilės meno raidą Lietuvoje („Absoliuti tekstilė“). Turbūt kaip tik jie, kartu su senaisiais gobelenais, ir bus pa- grindinis žiūrovų traukos objektas. Kiti eksponatai – iš sovietmečio arba posovietmečio. Reikia pasakyti, kad geriausią išpūdį šioje parodoje daro tie bet kurio laikotarpio kūri- nių, kurie, būdami dekoratyvū sa- vo prigimtimi, nesistengia apsimesti tokiaisiais nesą. Bet paskui prasideda keistai dalykai. Ir nepaisant milžiniško kuratorių atlikto darbo, ši didžiu- lė, bet konceptualiai nelabai su- struktūruota paroda palieka kiek slegiantį jausmą. Kodėl?

Gal todėl, kad į savo pačios klu- simą „kas toliau“ paroda neduo- da atsakymo. Be to, naujausios lai- kų tekstilės istorija čia pateikiama gana inertiskai, supaprastintai ir netiksliai, o parodos aprašymas ir vėl neatitinka to, ką matome. Prie- šingai parodos tekstu teiginiams, jau dešimtajame XX a. dešimtmetyje (lygiagrečiai su tekstuose mi- nimais „eksperimentais ir autorine technika“) atsirado subversyvūs bandymai paneigtis tekstilės, kaip dekoratyvus meno, principus jos pačios priemonėmis, ar išeiti už tekstilės, kaip paviršius meno, ri-

Parodos „Kitas matymas“ ekspozicijos fragmentas

M. IVANOVOS NUOTR.

Vita Gelūnienė, „Vienaragio medžioklė“. 2011 m.

bū (tai nereciška iš 2D į 3D), tik bū- tent tokia tų darbų prasmė beveik nebuvu plačiau suvokta, o ir sekė- ju, bent jau kiek atspindi eksponicija, nesulaukė, o tie autoriai vėliau pasitraukė iš tekstilės lauko į kitas meno sritis. Pati tekstilė (kalbu apie kūrinius, ne apie organizuojamas parodas), užuot, kaip teigiamo, ta- pus „integralia šiuolaikinio meno dalimi“, liko saviosios mediujos kie- me, kuriame skilo į dvi pagrindines kryptis. Viena išleido dar įvaires- nes technikas ir naujausias technolo- gijas bei netekstilines medžiagias ir įvairių kitų meno rūšių kalbą bū-

Kada nereikia rašyti apie parodas?

Iš naujametinių užrašų apie dailės kritiką

Karolina Rybačiauskaitė

Dvi savaitės iki Kūčių kickvieną dieną konstravau *un dossier*, preten-duojantį būti moksliniu tekstu. Juk tiesa, kad be poros komplektų ka-ladelių, kurias galima dėti į burną arba kurioms priliūtoji rankas, už-auges tikrai nebūsi nei kritiku, nei filosofu, nei šiuolaikiui menininku. Dvi savaitės nenuilstamo kon-stravimo – tai visai daug, todėl pus-ryčiams, kad apūltų pusrutuliai, kasdien skaitydavau kultūrinę spa-dą, tiksliau – daugybę tekstu apie parodas, visus naujus ir senesnius, dar neskaitytus, kartais ir krūvas to paties autorius arba po kelis apie tą patį išyk, tik prieinamus internete.

Štai vieną rytą, jau nebegalėdama suprasti, kam daugelis tų tekstų rašomi, „Šiaurės Atėnuose“ pasiro-džiusejoje Ievos Gudmonaitės ap-žvalgoje „Meistrai dviečimt ketvir-tame name“ („Šiaurės Atėnai“, 2014. 09.09) radau kažką panašaus į atsa-kymą arba beveik nuoširdu prisipažinimą: „Iš tiesų tai atleiskit, nemoku rašyti apie parodas – neturėt gal jums rūpēti, kaip nenuėjau, kaip paskui nuėjau, kaip obuolius val-giau, kad pakeliui užėjau į cerkvę žaliu stogu uždegti žvakės – juolab rašant apie tokią solidžią parodą kaip ši – senovės italų tapybos rink-tinė kolekcija, darbai, surinkti iš ko-lekcininkų, – jų nerasi muziejuose.“ Taigi, autorė apie parodas rašyti nemoka (ko nepasakytm apie jos poziciją), bet rašo. Ir nesu tikra, kas labiau gąsdina – pats tekstas ar toks atsiaprāymas. Galvodaama, kaip rei-kėtų ši ir panašius tekstus vertinti, prisimenu klasikinius Johno Berge-rio vartstymus knygoje „Matymo būda“ („Ways of Seeing“, 1972), kur jis rašo, kad XX a. originalaus kūriniu vertė, kitaip nei anksčiau, yra ne pats kūrinius, bet jo veikimo kontekstas, t.y. šios unikalios egzis-tencijos įvertinimas ir apibréžimas mūsų dabarties kultūroje. Turint galvoje, kad gvename reprodukci-jų amžiuje ir rašome apie kūrinius, kuriuos patiriamo įvairiuose kon-tektuose, o ne tik tą vienintelį kar-

tą galerijoje ar muziejuje, ir kad tie kontekstai greičiausiai padarė svarią įtaką kūrinių interpretacijai, svarbu viskas, kas išyko prieš žvilgsnį ir po jo: gal netgi tokio kontekstai kaip obuo-liu valgymas arba žvakės deginimas.

Juos gal dar ištengtume susieti su kūriniu. Galime ir per daug nesi-gilinti į tai, kad kūrinių interpretacijai iš esmės trūksta bent šiek tiek meno istorijos žinių, kurios čia svar-bios ir dėl to, jog autorė rašo apie XVI–XVIII a. darbus, ir dėl to, kad tuomet užtektų medžiagos bent jau atitinkamai įvertinti gildės užuominas. Tačiau yra ir tokų tekstų apie parodas, kuriuose rašoma tik apie save – beveik nesistengiant užsimin-ti, apie ką iš tikrujų rašoma, arba kai kontekstai visai nesisieja su kū-rinių interpretacija ir parodos ver-tinimu. Pavyzdžiu, kaip Jurgos Tu-masonrytės tekste „Berniukas su rožiniu pistoletu“ apie Ignu Pieckuro parodą („Šiaurės Atėnai“, 2014. 08.26). Ar Pieckuro darbų interpretacija ir parodos įvertinimas kaip nors pasi-keis nuo to, jei nežinosime, kad au-torė neseniai sugrįžo gyventi į Vilnių, kad jos draugai vėlavo į parodos atidaryme nebuvu nė vieno, kad nuo kai kurijų kūrinių keliamo nerimo pasidare liūdnā ir slogan, ji ēmē geri-vyną, o vaikystėje karpė ir klijavo iš Marijos Rožanskaitės reproducijų koliažus? Ar tai kuo nors pagrin-džia paskutinį sakini, kuris galėtų būti „parodos vertinimu“, „interpretacine ašimi“ ar galbūt kažkuo, kas paaškin-tų, kam šis tekstas buvo reikalingas:

„Ateityje būtų įdomu pamatyti visą didžiulė autorius darbų retrospektyvą, atsekti jo estetinę ir tematinę kaitą?“ Man irgi būtų įdomu, bet norint tai sužinoti visai nereikia skaityti viso teksto.

Kita vertus, jis bent jau įtikina, kad autorė apskritai lankési parodoje. Man atrodo, kad čia ir yra priežastis, dėl kurios atsiranda to-kių tekstai – patikinti, kad rašantieji tikrai vaikšto į parodas, apie kurias rašo, ir kad turi draugu, su kuriais iš tikrujų bendrauja. O jei kas nepati-kės? Gal tai svarbu, o gal nesvarbu, kaip pati autorė toliau mini straips-

nyje „Keista diena“ (Jurga Tuma-sonytė, „Šiaurės Atėnai“, 2014. 12.29) rašydama apie parodą „Slinktys“ „Prospekto“ galerijoje. Taigi, teksta – tai patvirtinimas apie savo pri-klausymą arba norą priklausyti kuriu nora socialinei grupei, iširašymas į atitinkamą sociokultūrinį kontek-stą. Iš jo aiškėja dar keletas tokų tekstu rašymo priežascių: „planavau pa-roda aprašyti“, „kaip keista – reikia rašyti apie vieną dalyką, o norisi vi-sai apie kitus“. Bet kam reikalingi parodų aprašymai, kuriuose apie jas nerašoma (arba kam išvis reikia apa-šym?), ir kas autorė verčia tai da-ryti? Panašu, kad Mikalojų Vilutį irgi kažkas verčia rašyti apie parodas – matyt, jo noras rašyti „apie meną, o ne apie daiktą“, o gal išiškinimas, jog atlieka „Dievo skirtą misiją“ („Si-mas“, „Šiaurės Atėnai“, 2014.09.29). Bet kad atliktum šią misiją arba tiesiog ieškotum Dievo rašydamas apie pa-rodas, tikriausiai neužtenka skaityti tik Schopenhaueri.

Manyčiau, kad koks nors Dalius Jonkus su tuo sutiktu. Idomu, kad net jeigu tekstuose rašoma nebūt-nai apie save arba iš savo patirėjų kylančius kontekstus, kažkodėl vis tiek išvados ar apibendrinimai retai kada susisieja su pačiu tekstu arba tame dėstomas argumentais. Pavyz-džiu, Jonkus savastrašyje „Literatūra ir menas“ pasirodžiuose tekste apie parodą „Postidėja III. Plotas“ („Moters-lėlės grožis ir moteriško meno kaip iškūnuto po-žiūrio apmąstymai“, 2014.12.12, nr. 3500) gana smulkiai analizuojia vi-sus „lėlės-moters“ motyvus, bet apibendrinimai (dvie paskutinės pa-straipos) vis tiek téra prielaidos, neįrašančios šios parodos ar kūri-nių į koki nora platesnį kontekstą. Jis rašo: „Galima teigti, jog moteriška savojo iškūnuto požiūrio reflek-sija yra artimesnė fenomenologini-niam patirties apmąstymui nei abstraktus ar bekūnūs santykis su pasauliu (kaip ir iš niekur), kuris dažnai tapatinamas su universaliu vyriškumu-žmogiškumu. Fenome-nologiniu požiūriu moters kūnišku-mas, jautrumas, jausmingumas, erotiš-

Evaldo Janso fotomontažas „Prospekto“ galerijos parodoje „Slinktys“

kumas, atvirumas kosmoso ritmams yra ne trūkumas, bet privalusas. Matyt, iškūnytos patirties fenomenolo-gija ir yra tikrasis feminizmas.“ Man vis tiek neiškuru, kodėl tas ta-riamais iškūnytos patirties fenome-nologiskumas yra raktas į šios parodos „iškūnytas požiūrio refleksijas“, kartojant ir kartojant tuos pačius žodžius. Priešingai, sakyčiau, vertėtu ši „fenomenologiskumą“ kritikuoti ir klausti, kodėl „tikrasis feminizmas“ būtinai privalo būti iškūnytas. Tad gal universalizuojančios filosofinės ižvalgos, neturint pakankamai meno istorijos ir teorijos žinių arba „vaiz-dū archyvo“, taip pat nebūtinai pa-deda išaiškinti kūrinius arba išrašyti juos į platesnį šiuolaikinio meno kontekstą? Kita vertus, man atro-do, kad kai autorius kelia klausimus ir randa atsakymus remdamasis tik „iškūnytomis refleksijomis“ ir jų tē-siniais tų pačių menininkų kūryboje, toks tekstas pasidaro ne toks rei-kalingas, nes vėl kiek primena jau minėtus aprašymus.

Bet apskritai atrodo, kad prieš konstruojant ant kokių nors teorių prielaidų visą likusį tekstą, vi-sada būtų verta jas gerai apmąstyti arba tvirtai pagrįsti daugiau nei trim sakinius. Pavyzdžiu, kaip Birutės Pankūnaitės tekste „Odė Jansui“ („Literatūra ir menas“, 2014.12.05, nr. 3499), iš dalies paremtame šia idé-ja: „galima teigti, kad Evaldo Janso performansai ir objektai pratęsę ekspresionizmo diskursą“. Iš pra-džių autorė mini, jog Janso kūrybos posūkiai – tai „tarsi laikmečio ner-vas, iliustruojantis dažnai bendrų pro-cesų“, bet kažkodėl kildina Janso kūrybą iš ekspresionizmo tapybos tradicijos, o ne pastarųjų dviečimtis metų „bendrų procesų“ konteksto. Na, tarkim, nemanau, kad „perimtas ceremonijų ir ritualų tonas“ yra išskirtinis ekspresionistinės tapybos bruožas, bet galima prie-tarauti. Kita vertus, gal dėl pasirinkto diskursų neatitikimo dažnai ne-atsiranda jokių svarbių problemų, apie kurias būtų galima rašyti, ir iš-vis atsisakoma vertinimo. Iš tiesų pagrįsto vertinimo nebelieka net ir labai geruose tekstuose, pavyzdžiu, Agnės Narušytės „7 meno dienose“

ATKELTA IŠ 6 PSL.

tent tekstilės mene. O kita dėl pri-verstinio konceptualizavimo beveik prarado kūrybingą dekoratyvumą ir idėjinį subtilumą, bet tikro koncep-tualumo dažnai neigijo ir todėl, manau, atsidūrė aklavietėje. Žinoma, buvo ir išimčių. Galbūt visa tai bus panagrinėta rengiamoje mok-slinėje studijoje? Nes parodoje tie-siog teigiamo, kad „pirmojo XXI a. dešimtmecio ir pastaruju metų Lietu-vos tekstilės laukas prarado me-džiagiškajį identitetą“ ir „neįmanoma apie aukščiausios vertės šio laikotar-pio meno projektus kalbėti kaip apie tekstilės pavyzdžius“, nors dauguma parodos eksponatų iš šio am-žiaus kalba visiškai priešingai – kad tekstilė vis tiek išliko paviršiaus me-nu, i pirmą vietą iškeliančiu medžia-gą ir atlikimo techniką bei jos ko-kybę. Savaime tai nieko blogo, nes

ju kai akivaizdžiai norima išlaikyti to-kią tradicinę meno rūšį kaip tekstilė. Blogiausia, kai visomis išgalėmis bandoma tai paneigt, užuot vysčius ir stiprinus jau turimas dekoratyvi-ąsias ir medžiagiškiasias pozicijas. Trumpai tariant: kam stengtis išy-nioti „Meškų šiaurėje“ i „Raugerš-ko“ popierėli?

Gal simboliška, kad keliaujant iš Taikomosios dailės muziejaus į Šiuolaikinio meno centrą kelia pa-stojo Katedra – su projekcija ant šono. Liaudžiai neva padovanotame neva kalėdiniam sveikinimė ny-kiausios rusiškos animacijos stiliu-mi nupieštas agresyvus mužkišķu manieru Santa Klausas stvérē elnį už ragų ir išukęs kažkur sviedė, pas-kui pasirodė visur tiesiog privalo-mas ir ne mažiau mužkiškas karžy-gys kunigaikštis, kuris, atskridus gulbei, sakė jai „skrisk iš čia, višta“,

pasuki dar išyko kažkokas agresyvus pasimėtymas dovanomis, o tada du spalvoti kiškiai ant kalnelio gérę „Paulig“ kavą. Viskas. Nieko nesupratau, išskyrus tai, kad čia kavos re-klama, bet buvo šlykštū. Reginys aiš-kiai nutaikytas į patį žemiausią, koks tik įmanomas, žiūrovų lygi. Tarsi nei dekoratyvaus, nei konceptualaus, nei ūsiuolaikinio, nei modernaus, nei vi-duramžių, nei prieistorinio, nei apskritai jokio meno niekada nė būti nebuvo. Ką daryti? Eiti gerti po balkonu?

„Absoliuti tekstilė“ veikia iki gegužės 31 d. Taikomosios dailės muziejus (Arsenalo g. 3A, Vilnius) Dirba antradieniais-šeštadieniais nuo 11 iki 18 val., sekmadieniais nuo 11 iki 16 val.

Kalėdinis sveikinimas ir „Kitas matomas“ nebeveikia

Prancūzių portretai

Artėja „Žiemos ekranai“

Autoriniams kinui ištikimas „Žiemos ekranu“ festivalis, kurį rengia Prancūzų institutas Lietuvoje, sausio 22 – vasario 8 d. dvilykoje Lietuvos miestų pristatys prancūzų kino aktualijas bei aktorės ir režisierės Nicole Garcia filmų retrospektyvą. Jau dešimtą kartą rengiamas festivalis kviečia žiūrovus pažvelgti į kiną moters žvilgsniu.

Moterų istorijos

Režisierė Katell Quillévérė lietuvių žiūrovams pažįstama iš filmo „Meilė kaip nuodai“. Naujoj jos filme „Suzana“ („Suzanne“) herojė gyvena kartu su tėvu ir seseria. Suzanos (Sara Forestier) gyvenimas apsiverčia aukštyn kojomis, kai mergina išmyli nusikaltelį. Pasakojimas apima 25 metus. Quillévérė prisipažsta, kad ją įkvėpė 1942 m. sukurtas Yasujiro Ozu filmas, pasakojantis 20 metų trunkančią tėvo ir sūnaus santykį istoriją. Tačiau pagrindinis režisierės tikslas buvo pasakoti apie artimas nusikaltelių moteris: visuomenė dažniausiai žino tik nusikaltelių vardus ir visai nesidomi tomis, kurios dėl savo vyrų gali paaudkoti net gyvybę.

Solveigos Anspach „Atvira moteris Lulu“ („Lulu femme nue“) herojė Lulu (Karin Viard) palieka vyra ir tris vaikus. Ji tiesiog nusprendžia kelias dienas praleisti viena, laisva ir nejausdama sąžinės priekaištų. Trys susitikimai padės Lulu atrasti save. Šis filmas – Etienne Davodeau komiko ekranizacija.

Kino žmonės – Léa Fazer filmo „Maestro“ veikėjai. Jaunas aktorius Anri svajoja vaidinti veiksmo filmuose, kai ji pakiečia autoriniu kinu patriarchas Sedrikas. Filmavimo salygos visai ne tokios, apie kokias svajoja Anri, bet ji sužavi bendaradarbiai. Naujosios bangos režisieriaus vaidmeniu Fazer pakvietė didžiųjų prancūzų kino autorų numylėtinį Michaelą Lonsdale’ą.

Nauji filmai

Geismo kamufliažas

Chameleonas – taip dažnai vadinas François Ozonas. Jis keičia žanro odą, puikiai išmano stiliums ir nuotaikų atspalvius. Dar jis mėgsta žaisti žiūrovo lükesciai, manipulioti jo emocijomis ir provokuoti. Tik Ozono provokacijos švelnesnės ir nuosaikesnės nei, sakykime, jo amžininkų Larso von Trierio ir Michaelio Haneke’s, taip pat užsitarančiusių neatplėšiamą provokatorijų etiketę. Jis greičiau švelniai kepšteli savim patenkintai, ant patogios kūsetės prisnūdusiai viduriniajai klasėi, kurios gyvenimą valdo normos, taisylės ir visada po ranka esantiesi politinis korektišumas. Visa tai Ozoną erzino nuo pradžių. Todėl jau pirmuoju ilgametražiu filmu „Situacijų komedija“ jis bandė peržengti ir viusuomenėje, ir kine ištvirtinus iškonvencijų bei tabu ribą.

Ozono taktika paprasta. Jis sudrumsčia užsistovėjusi vandenį, o tada stebi, kaip drumzlys lėtai le-

Julie Lopes Curval filmas „Aukštūmenė“ („Le Beau Monde“) pasakoja apie dviečimtmetę Alisą (Ana Girardot). Ši provincialė yra apsigimus drabužių dizainerė. Kad Alisa turi talentą, suprantą tik turtinga paryžietė Anjez, ji padeda merginai išskurti Paryžiuje. Alisa džiaugiasi patekusi į madu „aukštūmenė“. Šis pasaulis Alisai gali daug pasiūlyti, bet egzistuoja rizika ir tame pasimesti. Lopes Curval teigia, kad filmą įkvėpė du romanai – Jacko Londono „Martinas Idenas“ ir Edith Wharton „House of Mirth“.

Pagrindinė „Žiemos ekranu“ programa pristatys ir dviem jaunų kino menininkų pirmuosius pilnametražius filmus. Vienas iš jų – Marianne Tardieu „Nejudėt!“ („Qui vive“) – pasakoja apie trisdešimtmetę vyra, kuris dirba prekybos centre ir susiduria su nepilnamečių gauja. Po to vienykio gyvenimas staiga pasikeičia. Tardieu tvirtina, kad jai buvo svarbu parodyti problemiškais vadinamu vieniesių pasauli. Vieną pagrindinių vaidmenų „Nejudėt!“ sukurė Adèle Exarchopoulos, išgarsėjusi po filmo „Adèles gyvenimas. 1 ir 2 skyrius“.

Kitos debiutantės Lucie Borleteau filmas „Fidelio, Alisos odisėja“ („Fidelio, l’odyssée d’Alice“) pasakoja apie trisdešimtmetę jūreivę Alisą. Ji palieka savo vyra ir išdarbina mechanike sename laive „Fidelio“. Moteris sužino, kad laivo kapitonas – jos pirmoji dižioji meilė. Taip prasideda melancholijos kupina pagrindinės herojės kelionė. Filmo konsultantais tapo jūreiviai, su kuriais režisierė dvi savaitės praleido Atlanto vandenynę. Alisą filme vaidina Ariane Labed, ją režisierė pamatė Athinos Rachel Tsangari filme „Atenbergas“. 2014 m. Lokarno kino festivalyje Alisos vaidmuo atnešė aktorei prizą už geriausią moters vaidmenį.

Vyrų žvilgsnis

Įsimintiną moters portretą sukūrė ir Jeanas Pierre’as Améris. Jo filmą „Mari istorija“ („Marie Heurtin“) įkvėpė tikri XIX a. pabaigos išykiai, susiję su Marie Heurtin (1885–1921). Nuo gimimo kurčėjė, mergaitė buvo pasmerkta likti uždaryta psychiatrijinėje ligoninėje su „debilišk“ diagnoze, tačiau nevilties apimtas tėvas ją atvežė į vienuolių įkurtą mokyklą, kur bandyta padėti tokiems vaikams. Sesuo Margarita pradeda dirbtį su „mažu laukiniu gyvuliuku“. Pagrindinius vaidmenis filme sukurė Isabelle Carré, išmokinė gestų kalbą, ir debiutantė Ariane Rivoire.

I ne tokią seną istoriją nukels Jeano-Jacques’o Zilbermano filmas „Už gyvenimą“ („A la vie“). 1960-aisiais susitinka trys moterys, kurios nesimatė nuo tada, kai buvo Aušvico kalnės. Savaitej jos praleis kartu prie jūros. Tas laikas bus kupinas pokalbių ir prisiminimų. Filmą įkvėpė režisierius motinos istorija, kurią jis užfiksavo dokumentiniame filme „Irene ir jos seserys“. Tris pagrindines filmo herojes suvaidino prancūzė Julie Depardieu, kanadietė Suzanne Clement ir olandė Johanna ter Steege.

Savęs ieško Claude’o Duty filmo „O mes – triskart!“ („Chez nous c'est trois!“) veikėja Žana. Ji yra ne pati sėkmingesiai gyvenimo tarpsnių išgyenant režisierė, vykstanti į provinciją pristatyti vieno pirmųjų savo filmų. Kaip ir dauguma kitų Duty filmo personažų, ji ieško gyvenimo prasmės ir nori pabėgti nuo kasdiénybės. Žaną suvaidino režisierė, puičių filmų apie moteris ties nervu križės riba kūrėja Noémie Lvovsky.

Ypatingi susitikimai

Rašytojas, kino kritikas, režisierius Christophe’as Honoré užima ypatingą vietą šių dienų prancūzų kine. Romanų vaikams ir paaug-

liams, kuriuose givdenamos sudėtingos AIDS, incesto ir savižudybės temos, autorius išgarsėjo filmais „Meilės dainos“ (2007) ir „Mylimieji“ (2011), jie sulaukė gerbėjų ir Lietuvoje. Honoré filmai visada provokuoją diskusijas. Be abejo, jas sukelia naujausias jo filmas „Metamorfosis“ („Métamorphoses“), sukurta pagal roménų poeto Ovidijaus eiles. Honoré pasiūlė šiuolaikiską poemos interpretaciją. Jo filme herojai yra du šiuolaikiniai jaunuolai. Merginą sudomina pričiai licējų sutiktas keistas jaunuolis. Ji leidžiasi užburiamu pasakojamų istorijų apie dievus, kurie išmyli jaunus mirtinuosius. Honoré sako, kad kiekvienas naujas jo filmas tarsi prieštarauja ankstyenių, šiame jis norėjęs išsvaduoti nuo tradicinio personažo suvokimo. Dauguma filmo aktorių – neprofesionalai. Režisierius sako noręjęs parodysti senovės graikų palikių šiuolaikinę Prancūzijoje, taip pat tai, kad senovės mitai iki šiol veiksmingesni už amerikiečių masinę kultūrą. Honoré siūlo jaunesniems prancūzams juos atrasti iš naujo.

Isabelle Huppert iki šiol yra populiarusia prancūzų aktorė Lietuvoje. „Žiemos ekranai“ parodys vieną naujausius aktorės filmą – Marco Fitoussi „Šelionės Paryžiuje“ („La Ritournelle“), kuriame Huppert suvaidino galvijų augintoja Brigit iš Normandijos. Moteris – tikra svajotoja, tad užauginus vaikus ji nusprendžia patraukti į Paryžių. Ar pavyks pradėti gyvenimą iš naujo?

Vienintelis animacinis „Žiemos ekranu“ filmas „Aja iš Jopugono“ („Aya de Yopougon“, rež. Margue-

rite Abouet, Clément Oubrerie) nukels į 8-ojo dešimtmecio Dramblio Kaulo Kranto sostinę Abidžaną.

Čia gyvena devyniolikmetė Aja, kuriai labiau patinka mokytis namuose, nei vaikštinėti su draugėmis.

Nicole Garcia retrospekyva

Iš Alžyro kilusi aktorė ir režisierė Nicole Garcia studijavo vaidybą Paryžiaus konservatorijoje. Kine ji debiutavo 1968 metais, tačiau buvo pastebėta po to, kai 1974 m. nusifilmavo Bertrand’o Tavernier filme „Te prasidėda šventė“. Ankstyvieji aktorės vaidmenys išsiminė dar ir todėl, kad ji dažnai filmavosi išskirtinių kūrėjų, temų ar formos filmuose: 1976 m. suvaidino Naujosios bangos pradininko Jacques’o Rivette’o filme „Dvikova“, 1980 m. – Alaino Resnais filme „Dėdulė iš Amerikos“. Bet „Cezar“ už geriausią antro plano vaidmenį ji gavo nusifilmavus Philippe’o de Broca komedijoje „Kavalierius“. Žiūrovų pripažinimą aktorei atnešė ir Claude’o Leloucho šeimos saga „Vieni ir kiti“. 9-ajame dešimtmetyje Garcia sukurė ne vieną išsimintiną šiuolaikinę prancūzų paveikslą.

Garcia ir pati kuria filmus. 1986 m. Kanuose pristačiusi trumpametražį debiutą, ji sukurė ne vieną filmą, givdenantį šeimos ryšių, pasirinkimo, meilės temas. Juose ryškius vaidmenis sukūrė Nathalie Bay („Kas antroje savaitegal“), Gérard’as Lanvinas („Numylėtinis“), Catherine Deneuve („Vandomo aikštė“), Danielis Auteuilis („Priešininkas“).

PARENGĖ Ž. P.

džiasi ir sugula į kitokį piešinį nei prieš tai. Visa tai jis daro valiūkiškai šypsodamas. Kaip neklaužada vaisas iš už kampo. Visada tobu.

Išbandės daug žanru, šiek tiek Ozonas (vel) vaikšto romantinės dramos ir melodramos paribiais. „Nauja drauge“ („Une nouvelle amie“, Prancūzija, 2014) prasideda kaip nusaldintas popietinės televizijos reginys vaikams. Dvi mergaitės – Lora ir Kler – lasksto pievoje, supasi sūpynėse, krykštaują. Jos geriausios draugės. Bet geriausiomis draugėmis, kaip rodo (kino) praktika, anksčiau ar vėliau tenka amžiam

susipykti arba išskirti. Ozonas renkas antrą variantą. Lora miršta, palikdama ne tik Kler, bet ir vyra Davidą su kūdikiu ant rankų. Bet geriausios draugės vieta tuščia ilgai nebūs. Greitai ją užimtas Davidas, kuris, pasirodo, mėgsta persirengti moterimi (žmonas drabužiai) ir vaikščioti po nuosavu namo kambarių. Vyro paslaptis tam-pa bendra draugų paslaptimi. Kler padeda igvydinti draugės vyro ilgai sllopintą troškimą. Tačiau žaidimai tapatybe, kaip rodo ta pati (kino) praktika, retai apsieina be linksmų ir liūdnų nesusipratimų.

Ozonas pateikia virtinę svarsty-

mą apie slapčiausius žmonių troškimus, slopinamas aistros ir užgniaužtą geismą. Kodėl Davidas persirengia mirusios žmonos drabužiais? Ko iš tikrujų giedžia Kler: Davidu kaip vyro, Davido kaip moters ar Davido su Loros drabužiais, t.y. geriausios draugės kopijos? Klaušimų Ozonas daugina su kiekvienu epizodu, keisdamas nuotaikas ir įtampos lygi. Jis tai nuklysta į kriminalo valdas, tai pametėja almodovariškų intonacijų (epizodas gėjų klubė), tai imituoją amerikietiškas melodramas. Ar priemiestis, kuriai me gyvena personažai, neprimena amerikietiškų filmų erdvę: didžiuoliškas namas, raudonas kabrioletas prie garažo, tvarkinga veja? Ozonas plaka žanru, nuorodų ir stilizacijos koalteili. Atsakymus ras pats žiūrovas. Režisierius tik pateikia savų laimingos pabaigos variantą – dvi gatve tolstančias moteris. Naujas geriausias drauges, kurių viena – su blondinės peruku.

Ziūrovo valia – tikėti ar žvelgti skeptiškai į tokią pabaigą, smerkti

personažus ar juos išteisinti, būti tolerantiškam ar piktiškis. Pats Ozonas nėra moralistas. Jam tiesiog patinka žaisti mūsų išsivaizdavimui, kas yra gerai, o kas blogai, kas priimtina, o kas ne. Iš žaidimų, jau minėjau, jis įtraukia ir kiną. Iš žaidybiskos dvasios, matyt, gimbė ir scena kino teatro tamsoje, kai ant Davido, persirengusio moterimi, apnuoginto kelio ranką giedulingai uždeda ne kas kitas, o jo didenybė Režisierius. Ozonas slapta giedžia savo kūrinio, giedžia kino. Iš šio jausmo ir gimsia prancūzo kūriniai.

Tik gaila, jog naujausiuose filmuose Ozonas greičiau primena profesionalų šaškių žaidėjų. Figūrėlių (personažų, situacijų, nuotaikų, stilių) stumdyto. Iki, mano manymu, geriausią savo filmu „Po smėliu“, „Bascinas“ ir „Likęs laikas“, kuriuose meistriškai perteikė veikėjų psichologijos niuansus, užčiuopė prabėgantį laiką, jis nebepakyla. Nes žaista tuoose filmuose buvo ne paprastomis šaškėmis. Šachmatais.

GEDIMINAS KUKTA

Vilniaus romantikas

Mirė Tadeuszas Konwickis

Sausio 7 d. Varšuvoje mirė Tadeuszas Konwickis – lenkų rašytojas ir kino režisierius. Save jis dažnai vadindavo „gudriu lietuviu“, o knygose nuolat prisimindavo savo vaikystės Kolonia Wileńska (taip anksčiau vadinosi Naujoji Vilnia) ir Vilniu.

Konwickis gimė 1926 m. Naujojoje Vilnioje, anksti neteko tėvo, augo pas giminaičius, mokėsi Vilniaus Žygimanto Augusto gimnazijoje, karo metais buvo „Armia Krajowa“ partizanas – iš pradžių kovojo prieš nacių, paskui – pričes rusus. 1945 m. su padirbtais dokumentais repatriavo į Lenkiją.

Interview Annai Bikont ir Joannai Szczęsnai Konwickis yra sakęs: „Kai važiavau iš Vilniaus į Lenkiją, turėjau partizanų adresus ir kontaktus. Tačiau pamačiau visai kitą pasaulį. Jauni žmonės tada jautė siaubingą gyvenimo alkį. Tada buvo moralinės pakilimas, nusiteikimas, kad pasaulį galima pakeisti. Gyvenau moralinėje ekosferoje, įtampą atmosferoje. Todėl man buvo lengva priimti tą pačių pagerinti pasaulį, kurį neše marksizmas. Dar būnant įsitikinusi, kad kvailas pasaulis atvedė prie karinės katastrofos. Man atrodė, kad ištirkti iš tos katastrofos, taip pat ir moralinės, padės utopija.“

Konwickis studijavo Krokuvoje, Jogailaičių universitete, vėliau persikelė į Varšuvą. Iš pradžių Konwickis rašė soorealinius reportažus, statė Naująją Hutą, bet iš partijos išstojo 1966 m., po to, kai iš jos išmetė filosofą Leszeką Kołakowski. Konwickis dalyvavo demokratinės opozicijos veikloje (nors neįstoją į jokią organizaciją), jo knygos buvo leidžiamos pogrindje, bet jas skaitė visi („Mažoji Apokalipsė“ savaidoje pasirodė net 8 kartus), o Konwickis ilgam buvo išbrauktas iš

vadovelių ar enciklopedijų ir kitaikų oficialių žinynų.

„Raistai“ („Rojsty“), „Dangun žengimas“ („Wniebowstąpienie“), „Niekas arba nickas“ („Nic albo nic“), „Bohiń“, „Šiuolaikinis sapnininis“ („Sennių współczesny“), „Meilės ivykių kronika“ („Kronika wypadków miłosnych“), „Lenkų kompleksas“ („Kompleks polski“), „Mažoji apokalipsė“ („Mała apokalipsa“) ir kitos Konwickio knygos įrodo, kad joks kitas rašytojas nemokėjo taip sujungti praeities ir ateities, peržengti lenkiško provincialumo ribų. Konwickis yra prisipažinęs, kad nesigaili andainykščio angažuotumo, bet, kita vertus, nuolat jaučiasi atsaktingas už Liaudies Lenkiją. Tas prieštaravimas atskleidžia jo kurybos prasmę: tai jungtis tarp senamadiško kultės jausmo ir atsakomybės už kitą žmogų, šalį, pasaulį.

Kelioms pokario lenkų kartoms Konwickis buvo kaip pranašas. Jis dalyvavo pokario Lenkijos konvulsijose ir ne mažiau nei Witoldas Gombrowiczius padėjo lenkų intelligentams ištirkti iš istorijos spastą. Nusivylęs senosiomis ideologijomis (mokykloje žavėjė Adomo Mickevičiaus mesianizmas žlugo, kai „Armia Krajowa“ partizanas Konwickis turėjo dalyvauti išdaviko egzekucijoje), jis susižavėjo naujomis (komunizmas žadėjo taiką ir socialinių konfliktų išnykimą), bet ir tą tikėjimą prarado dar nesulaukęs trisdešimt. Būtent tada, vienavėje, Konwickis gimė iš naujo ir kaip rašytojas, ir kaip kino autorius, nors iš pradžių net buvo nusprenęs neberaštyti.

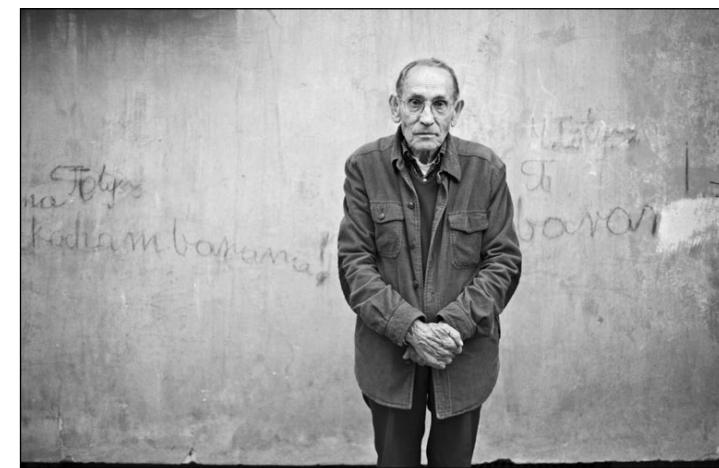
1958 m. tuščiame paplūdimyje su minimaliu filmavimo grupe ir beveik mėgėjiskomis salygomis nufilmuotas Konwickio kino debiutas „Paskutinė vasaros diena“ („Ostat-

ni diež lata“) Venecijoje gavo Didžiųjų prizą. Lenkų istorikai mano, kad filmas jį gavo todėl, kad aplenkė prancūzų Naujaą bangą. Filmai „Salto“, „Kaip toli nuo čia, kaip arti“ („Jok daleko stąd, jak blisko“), „Vėlinės“ („Zaduszki“), Cz. Miloszo „Isos slėnio“ („Dolina Issy“) ekranizacija ar Adomo Mickevičiaus „Vėlinių“ motyvais iš dalies Vilniuje filmuota „Lavina“ („Lawa“), kurią Konwickis sakė kūrės tik tam, kad Gustawas Holoubekas galėtų pasakyti Konrado monologą, – savarankiški, originalios kino kalbos ir stiliums kūriniui, nė iš tolo nepriemonantys kinu susižavėjusių rašyjų opus.

Konwickis turėjo didelės įtakos lenkų kino istorijai, nes buvo kelių kino susivienijimu literatūriniu vadovu, pagal jo parašytus scenarijus Jerzy Kawalerowiczius kūrė klasiinius filmus „Joana, angelų motina“, „Faraonas“, „Austerija“.

Andrzejus Wajda prisimena, kad Konwickis jo gyvenime suvaidino milžinišką vaidmenį, nes būdamas „Kadr“ susivienijimo literatūros vadovu scenarijų komisijoje iškovojo teisę statyti „Kanalą“. Anot Wajdos, Konwickis visada rėmė debiutantus, jaunus žmones: „Jis reikalavo, kad mes būtume savimi. Jis geriausiai iš mūsų suvokė, kas yra, ko siekia. Jo romanai ir filmai kalbėjo mums, kad reikia ginti savo tikslus. Pagal jo knygą sukūriau „Meilės ivykių kroniką“. Tada turėjau laimės dirbtis su juo ne tik kaip su scenarijus autoriumi. Konwickis panoro suvaidinti šiame filme dvasią, kažką iš kito pasaulio. Jis suteikė „Kronikai...“ paslapties, kurios kitaip nebūčiau pasiekięs.“

Adamas Michnikas nekrologe rašė, kad Konwickis visada vaikščiojo savo keliais: „Jis niekad nesivai-

kė madų, greičiau pats kūrė naujas madas. Turėjo daug sekėjų, bet Konwickio neįmanoma pamėgdžioti. Jo jautrumas ir širdies išmintis, jo ironija ir sarkazmas, bet taip pat jo drasa ir determinacija – visa tai kūrė nepakartojamą visumą, kuri viada bus nacionalinės kultūros sudedamoji dalis.“

Michnikas pabrėžė, kad rašytojas nekentė nacionalistinės megalomanijos ir kančios kulto, šlykštėjosi antisemitizmu: „Konwickio Lenkija buvo daugelio tautų, religijų ir kultų tėvynė – joje buvo vietos katalikių bažnyčiai, stačiatikių cerkvei, totorių mečetei, liuteronų maldos namams ir žydų sinagogai. Kaip Adomas Mickevičius ir Czesławas Miłoszas, jis buvo Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės – laisvos nuo etninio išskirtinumo prakeiksmo erdvės – vaikas.“

Adomo Mickevičiaus jubiliejui skirtame tekste Konwickis rašo: „Mano atmintis silpna, bet vilnietiški genai stiprus“ ir prisimena, kaip karinės padėties metais kiekvieną vakarą keliaudavo Vilnelės krantais per Markučius į Naująją Vilnią, nepamiršdamas né vieno krūmo, šaltinio, upės ar gatvės vingio,

kalnelio. Tos kelionės vykdavo tik mintycse, bet Konwicki jos gelbėjo.

Michnikas sako: „Savo mene jis visada buvo beviltiškų reikalų ir plalaimėjusių žmonių advokatas. Tuo jis praturtino savo laiką ir tokia buvo jo žinia: ironiškas sau, solidarus su persekiojamaisiais. Jis visada skausmingai preciziškai diagnozuodavo sergančią lenkų savimonę – užtenka perskaityti „Dangun žengimą“ ar „Kalendorių ir smėlio laikrodį“.

„Mažoji apokalipsė“ buvo žiauri diagnozė ir rūstus perspėjimas apie tai, kas gali atsitikti ateityje. Išsiminiau jo nuomonę apie opozicijos žmones: „Jie tokie pat „aparatčiai“ kaip ir valstybės tarnautojai. Etatinių, pasidavę rutinai, iki gyvos galvos. (...) Jie iš režimo kūno ir kraujo. (...) Jie tos sistemos išskyros, tos tironijos šonkaulai“. Išsiminiau tuos žodžius visam laikui.“

Kartą paklaustas, kodėl raše ir kūrė filmus, Konwickis atsakė: „Norėjau palikti pėdsaką, monogramą ant sienos, nežinau kam ir kodėl. Bet jaučiau poreikį.“

PAGAL „GAZETA WYBORCZA“
PARENGÉ K. R.

Rodo TV

Drąsios ir žiaurios

Nesenai teatre sutikau seną pažįstamą. Iš pradžių jis pasiteiravo, kur dirbu (iš ko dar atpažinsi lietuvių, jei ne iš netaktiško klausimo?), o sužinojęs, kad dėstau vienoje aukštojoje, energingai pasidžiaugė, juk mokyklos vadovai – jauni žmonės. Tarstelėjau, kad bendrauju ne su vadovais, o su studentais. Tačiau iškart supratau, kad senas pažįstamas tapo politiku ar bent politikų patarėju. Tuose sluoksniuose išprasta džiaugtis jaunais vadovais. Man tai primena ne tokius senus laikus, kai propagandistai džiaugėsi sudėtingas užduotis vykdantais komjauoliais. Mentalitetas nepasikeitė. Gal todėl ir nekeista, kai patriotizmo tautą dabar moko korumpuoti politikai, buvę aukštostios partinės mokyklos dėstytojai, Pakaunės išteklių kariuomenės ištiesiog jauni jezuitai, kurie nori žegnotis pamatę Žaliojo tilto skulptūras. Istorija jų nieko neišmokė. Todėl primytinai rekomenduoju pasižiūrėti 1987 m. Lietuvos ki-

no studijoje Ferdinandu Kauzonu sukurta dokumentinį filmą „Kasjūs, kungie Svarinskai?“ (LRT Kultūra, 21 d. 23.15). Pamenu dar tada filmas darė keistą išpuštį, nes „perestroika“ jau buvo prasidėjusi, bet fil-

tačiau ši televizijos savaitė leis kartu su teatre sutiktu mano pažįstamu pasidžiaugti jaunais veidais. Naujausią Woody Alleno filmą lyg žvaigždė nušvietė Emma Stone. Todėl su malonumu pasižiūrėsiu 2010 m.

„Lengvabūdė pirmūnė“

mo kūrėjai nuoširdžiai tyčiojosi iš kalinčio kunigo. Itin pamokomas filmas, ypač turint omeny, kad Neprikalusojoje Lietuvoje jo autorius tapo vieno iš Seimo vadų kalbų rašytoju, t.y. taip pat mokė tautą patriotizmo.

iš aplinkos. Todėl mergina papasakoja draugei spalvingą istoriją apie neva prarastą nekaltybę, erotinius nuotykius ir tampa puritoniskos mokyklos žvaigždė.

Jaunosios Luko Moodysson filmo „Mes geriausios!“ (LRT Kultūra, 21 d. 21.30) herojės – trys Stokholmo paauglės. Viena jų – sociopatė, kita – kompleksų kupina intelektualė, trečia – iš religios šeimos. 9-ajame dešimtmetyje jos nusprenčia sukurti pankroko grupę, nors visi aplink kalba, esą pankrokas mirė ir aplink skambia tik disko muzika. Tai dar vienas švedų filmas apie vaikystę, o šie švedams dabar pavyksta bene labiausiai. Ypač jei ta vaikystė kupina maišto.

Dar vieną, tik fantastišką paauglės istoriją trileryje „Hana“ (LNK, 19 d. 22.10) pasakoja Joe Wrightas. Hana užaugo toli nuo civilizacijos, Suomijos šiaurėje. Tėvas (Eric Bana) ją užaugino tobula žudike. Pirimo misija privers mergaitę atrasti nežinomus savo praeities faktus. Žiūrovų laukia daug gaudyinių, rinktinės niekšū, specialiuju agentu, o pabaigoje lyg vyšnia ant torto – Ca-

te Blanchett. Tačiau Haną suvaidinusią Saoirse Ronan bus sunku pamiršti. Jos vaidyba atperka banalu siūžetą, užgožia fantastiškus Šiaurės peizažus ir net Blanchett. Ronan veide – tai, ko visada lauki iš kino, – paslaptis ir jėga.

Tuo Saoirse Ronan artima Michaelui Fassbenderui, kurio veidą taip mėgsta tyrinėti skirtingi režisieriai. Bijau, kad Neilo Marullo 2010 m. filme „Centurionas“ (BTV, švaykar, 16 d. 23.50) jam nelabai pasisekė. Aktorius suvaidino Romos karių Kvintusą Diasą. Būtent jo legionas 117 m. nesugebėjo užkariauti škotų. Legionas klaidžioja pelkėmis ir miškais, vis patekdamas į narsios vietinės merginos spastus. Mergina yra nebylė, mat vaikystėje ją išspievartavo romėnai, o paskui nupjovė liežuvį, bet vienos mano kolega juokavo, kad taip yra tik todėl, kad Olga Kurylenko niekaip negali atsikartyti savo akcento. „Centurionas“, be abejijo, kruvinas reginys, bet juk žemos naktys – ilgos ir tamsios.

Jūsų –
JONAS ŪBIS

Parodos	Šiuolaikinio meno centras	KAUNAS	„7md“ rekomenduoja	
VILNIUS				
Nacionalinė dailės galerija				
Konstitucijos pr. 22 XX a. Lietuvos dailės ekspozicija Kazimieras Zimblytės (1933–1999) ankstyvosios kūrybos paroda Teodoro Kazimiero Valaičio (1934–1974) kūrybos retrospektyva Paroda-rekonstrukcija „Aleksandra Kauba. Spektro užuominai. 1975 metų projektas Nacionalinėje dailės galerijoje“	Dainius Liškevičiaus paroda „Labyrinthus“ Baltijos trienalės projekta „Prototipai“ Galerija „Kairė–dešinė“ Latako g. 3 Eglės Ridikaitės kūrybos paroda „Palikimas (Babutas skarialas)“ Galerija „Vartai“ Vilniaus g. 39 Jurgos Barilaitės paroda „Abrakadabra“ Indriko Gelzio (Latvija) personalinė paroda Galerija „Aidas“ Trakų g. 13 nuo 16 d. – Algirdo Petruolio gimimo šimtmečiui skirta paroda „Prospekto“ fotografijos galerija Gedimino pr. 43 iki 17 d. – paroda „Slinktys“ Pamėnkalnio galerija Pamėnkalnio g. 1/13 Audriaus Janušonio skulptūrų paroda „Cia – kaip visur“ Marijos ir Jurgio Šlapelių muziejus Pilies g. 40 iki 18 d. – Gedemino Spūdžio grafikos darbu paroda Šv. Jono gatvės galerija Šv. Jono g. 11 Leono Pivoriūno ir Eimanto Pivoriūno paroda „Pinigų sieną“ (meninės kompozicijos, fotografija) Galerija „Arka“ Aušros Vartų g. 7 iki 24 d. – jaunuji menininkų paroda, skirta Baltijos kelio 25-mečiui „Baltas lapas. Trys versijos“ Galerija „Meno niša“ J. Basanavičiaus g. 1/13 Broniaus Gražio paroda „Vienna gatvė“ Vilniaus rotušė Didžioji g. 31 Roko Beržiūno tapyba Rašytojų klubas K. Sirvydo g. 6 iki 21 d. – Arvydo Kašausko tapyba nuo 22 d. – Danguolės Raudonikienės tapybos paroda Vilniaus vaikų ir jaunimo meno galerija „Vėjas“ Vilniaus g. 39 Malvinos Jelinskaitės-Vilimienės fotografijų paroda „Kalačėlės“ Gintaro muziejus-galerija Šv. Mykolo g. 8 Eglės Čejauskaitės-Gintalės autorinės juvelyrės paroda „Apsisukimai“ Užupio galerijoje „Galera“ Užupio g. 2 A Paroda „Nostalgiskos istorijos“ Galerija „Kalnas“ Krivių g. 10 Paroda „Nostalgiskos istorijos“ „Skalvijos“ kino centras Goštauto g. 2/15 nuo 16 d. – Vaidoto Aukštaičio paroda M. K. Čiurlionio namai Savičiaus g. 11 Romualdo Augūno fotoparoda „Čiurlionio, Donelaičio, Lietuvos viršukalnėms – 50“ Tuskulėnų rūmų parko memorialinis kompleksas Žirmūnų g. 1F Paroda „Tarpukario Lietuvos policija fotografijose“	Nacionalinis M.K. Čiurlionio dailės muziejus V. Putvinskio g. 55 iki 18 d. – fotografijų paroda „Iš nežinių į nežinią: Antrojo pasaulinio karo atbėgėliai Lietuvoje“ M. Žilinsko dailės galerija Nepriklausomybės a. 12 Paroda „Aliutė. Dailininkės Aliutės Mečys asmenybė ir kūryba“ iki 25 d. – paroda „Nuo fiordų iki Alpių viršukalnėi: Europos peizažai iš Mykolo Žilinsko (1904–1992) kolekcijos“ A. Žmuidzinavičiaus kūriniai ir rinkinių muziejus V. Putvinskio g. 64 iki 18 d. – paroda „Recesiją prisimenant“ Keramikos muziejus Rotušės a. 15 nuo 16 d. – paroda „Terra humana“ Maironio lietuvių literatūros muziejus Rotušės a. 13 „Požemio galerija: rašytojai meno kūriniuose“ „Maironis ir jo epocha. ...palieku visą mano judomajį turta“ „Maironio memorialiniai daiktai kitose aplinkoje“ „Nors ir numirus – aš būsiu!“ (Juozui Tumui-Vaižgantui – 145) „Apstu serafikiškos meilės...“ (Leonardui Andriekui – 100) „Laisvė: būti savimi“ (Alfonsui Nykai-Niliūnui – 95) Edukacinė paroda „Laiškai žmonėms ir apie žmones“ nuo 16 d. – Virginijaus Jankausko parodos „Dingęs kraštas“ ir „D-o-n-e-l-a-i-t-i-s“ Galerija „Meno forma“ Savanorių p. 166 iki 23 d. – Sylwesterio Ambroziako (Lenkija) skulptūros ir animacijos paroda „Namai namučiai“ („Home Sweet Home“) Galerija „Aukso pjūvis“ K. Donelaičio g. 62 / V. Putvinskio g. 53 Astos Zabulienės keramikos papuošalų paroda Kauno miesto muziejus M. Valančiaus g. 6 Ekspozicija „Kaunas: prieš srovę ir pasrovui“ „Kauno žydų bendruomenė istorijos šaltiniuose“ Artūro Slapšio tapybos paroda „Istorijos momentas“ KLAIPĖDA	Dailės galerija Vilniaus g. 245 Šiaulių universiteto Menų fakulteto dailės (tapyba, grafika, oda, dizainas) magistrantūros studentų baigiamųjų darbų paroda iki 17 d. – fotografijų paroda „Tamsioji pasakojimo pusė“ Patricijos Jurkšaitytės tapybos kūrinių paroda „Marijos miegamasis“ Šiaulių universiteto dailės galerija Vilniaus g. 141 Giedrės Rîškutės tapybos paroda „Šviesos istorijos“ PANEVĖŽYS	
Radvilų rūmai				
Vilniaus g. 24 Europos dailė XVI–XIX a. Dubingių ir Biržų kunigaikščių Radvilos Rytių Azijos, Naujosios Gvinėjos ir Australijos aborigenų menas				
Taikmosios dailės muziejus				
Arsenalo g. 3A Paroda „Maistas buduare“ (XX a. aštunto dešimtmečio mada iš Aleksandro Vasiljevo kolekcijos) Paroda „Absoliuti tekstilė. Nuo ištakų iki XXI a.“				
Vytauto Kasiulio dailės muziejus				
A. Goštauto g. 1 Retrospektinė Vytauto Kasiulio kūrybos ekspozicija iki 18 d. – Telesforo Valiaus (1914–1977) gimimo šimtmečiui skirta paroda				
Lietuvos nacionalinis muziejus				
Naujasis arsenatas Arsenalo g. 1 Seniosios Lietuvos istorija XIII–XIX a. Lietuvių liaudies menas Kryždirbystė Paroda „Lietuvos paviljoną 1939 m. Niujorko pasaulinėje parodoje prisimenant“ Paroda „Nežinomas žinomas architektas“, skirta architektui Romualdu Šilinsku 80-osioms gimimo metinėms Paroda „Aukso vainikas“				
Kazio Varnelio namai-muziejus				
Didžioji g. 26 K. Varnelio kūrybos ir kolekcijos ekspozicija Lankymas antradienį–šeštadienį iš anksto susitarus tel. 279 16 44				
LDK Valdovų rūmai				
Katedros a. 4 iki 18 d. – paroda „Europos Viduramžių ir Renesanso gobelenai. Gijomis išausta istorija“				
Bažnytinio paveldo muziejus				
Šv. Mykolo g. 9 Bažnytinio paveldo muziejus eksponicija Aleksandro Šepkaus juvelyrės paroda Paroda „Abrozdėliai. Iš kun. Mozės Mitkevičiaus rinkinio“ Paroda „Atminties ženkliai: Rimanto Sakausko kūryba“				
VILNIAUS DAILĖS AKADEMIJOS GALERIJOS				
Parodų salės „Titanikas“				
Maironio g. 3 iki 17 d. – Arvydo Šaltenio kūrybos paroda „Gyvenimo paveikslėliai“				
Galerija „Akademija“				
Pilies g. 44/2 iki 24 d. – Simono Kuliešio paroda „1/4“				
A. ir A. Tamošaičių galerija „Židinys“				
Dominikonų g. 15 Dailininkų Tamošaičių kūryba XIX–XX a. pirmos pusės liaudies meno rinkiniai				
„7md“ rekomenduoja				
Dailė				
Šiuolaikinio meno centre vis dar galima paklaudžioti po Dainiaus Liškevičiaus Labirintą, nes parodos laikas pratęstas iki vasario 15 d. O grafikos meno centro galerijoje „Kairė–dešinė“ ką tik atidaryta Eglės Ridikaitės paroda „Palikimas (Babutas skarialas)“. Septyniolika menininkės darbų – tai septyniolika prisiminimų apie bobutės paslaptiną dėžutę, „kremplėnių“ kostiumėlių ir keliones į turgu su šventinėmis skarelėmis. Tarptautinėje meno mugėje „Art Vilnius '14“ šis ciklas buvo įvertintas „geriausio menininko“ premija.				
Muzika				
Sausio 24 d. 19 val. Filharmonijos Didžiojoje salėje skambės programa „Iš orkestro lobyno“. Isaako Dunajevskio, Nikolajaus Rimskio-Korsakovo ir Piotro Čaikovskio simfonines partitūras bei Alfredo Schnittke's Ketvirtąjį koncertą smuikui ir orkestriui Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras atlikis su dvieju iškiliais menininkais. Batutos maestro Jurijus Serovas Lietuvos klausytojams pažįstamas ir kaip pianistas, koncertavęs su Vilnius kvaretu. Smuikininkas Pavelas Bermanas tarptautinės auditorijos dėmesį atrėjė po to, kai 1990 m. laimėjo I premiją, aukso medalį ir buvo apdovanotas specialiais prizais už geriausią Paganini kaprisu bei Ysa'e Sonatos atlikimą Tarptautiniame smuikininkų konkurse Indianapolyje (JAV).				
ŠIAULIAI				
Dailės galerija				
Vilniaus g. 245 Šiaulių universiteto Menų fakulteto dailės (tapyba, grafika, oda, dizainas) magistrantūros studentų baigiamųjų darbų paroda iki 17 d. – fotografijų paroda „Tamsioji pasakojimo pusė“ Patricijos Jurkšaitytės tapybos kūrinių paroda „Marijos miegamasis“				
Šiaulių universiteto dailės galerija				
Vilniaus g. 141 Giedrės Rîškutės tapybos paroda „Šviesos istorijos“				
PANEVĖŽYS				
Dailės galerija				
Respublikos g. 3 iki 18 d. – Stasio Eidrigevičiaus paroda „Fantazijos pratybos“				
Spektakliai				
VILNIUS				
Nacionalinis operos ir baleto teatras				
16 d. 19 val. – „TRISTANAS IR IZOLDA“ (pagal R. Wagnerio muz.). Libreto autorius K. Pastoras, C. Alphenaar. Choreogr. – K. Pastorės (Lenkija). Muzikinis vad. ir dir. – M. Pitrėnas 17 d. 18.30 – J. Strausso „ŠIKSNOSPARNIS“. Muzikinis vad. ir dir. – M. Staškus 18 d. 12 val. – B. Pawłowski „SNIĘGUOLE IR SEPTYNI NYKŠTUKAI“. Dir. – A. Šulcės 21 d. 18.30 – G. Verdi „ERNANI“. Dir. – M. Staškus 22, 23 d. 18.30 – „ŽYDRASIS DUNOJUS“. Dir. – M. Staškus 24 d. 18.30 – G. Donizetti „MEILĖS ELIKSYRAS“. Dir. – M. Pitrėnas 25 d. 12 val. – K. Chačaturiano „ČIPOLINAS“. Dir. – A. Šulcės				
Valstybinis jaunimo teatras				
16 d. 18 val. – O. Bogajevo „SLAPTOJI DVIRATINKIŲ DRAUGIJA“. Rež. – A. Latėnas 17 d. 12 val. – H. Verburg „PINGVINAI IR KIAUŠINIS“. Rež. – R. Kudzmanaitė (Salė 99) 17 d. 18 val. – A. Juozaičio „ŠIRDIS VILNIUJE“. Režisieriai – J. Vaikus, A. Vidžiūnas 18 d. 12 val. – J. Kelero, A. Jaliariauskas (Salė 99) 18 d. 18.30 – „MANO TĒVAS – AGAMEMNONAS“ (scenos iš Euripido pjesių). Rež. – K. Bogomolovas (Rusija) 23 d. 18.30 – F. García Lorcos „KRUVINOS VESTUVĖS“. Rež. – P. Ignatavičius				
Rusų dramos teatras				
16 d. 18.30 – A. Gribojedovo „VARGAS DÉL PROTO“. Rež. – J. Vaitkus 18 d. 18.30 – N. Simono „PASKUTINYSIS AISTRINGAS MEILŪŽIS“. Rež. – O. Lapina, J. Bogdanovič–Golubeva 18 d. 12 val. – J. Švarco „SNIEGO KLUBAS“. Insc. aut. ir rež. – V. Bareikis 22 d. 18 val. – Žemaitės „TRYΣ MYLIMOS“. Rež. – A. Latėnas 23 d. 18 val. – A. Čechovo „VYŠNIŲ SODAS“. Rež. – A. Latėnas				
Rusų dramos teatras				
16 d. 17 val. – Dante's Alighieri „DIEVIŠKOJI KOMEDIJA“. Rež. – E. Nekrošius („Meno fortas“) 17 d. 18.30 – F. Molnáro „LILIJOMAS“. Rež. – L. Bagossy (Vengrija) 25, 27, 28 d. 18.30 – PREMJERA! D. Charmso „JELIZAVETA BAM“. Rež. – O. Koršunovas 21 d. 19 val. – J. Jokelos „DIZAINO manufaktūra 2014“ paroda 22 d. 19 val. – E. Palmetshoferio „HAMLETAS MIRĖ. GRAVITACIJOS NÉRA“. Rež. – S. Turunen 17 d. 16 val. – F. Dostojevskio „NUOLANKIOJ“. Rež. – V. Masalskis 18 d. 12 val. – Just. Marcinkevičiaus „GRYBU KARAS“. Rež. – V. Masalskis 21 d. 19 val. – J. Jokelos „FUNDAMENTALITAI“. Rež. – J. Vaitkus 22 d. 19 val. – E. Palmetshoferio „HAMLETAS MIRĖ. GRAVITACIJOS NÉRA“. Rež. – P. Ignatavičius				
Teatras „Lélė“				
Didžioji salė				
17 d. 12 val. – „SNIEGO KARALIENĖ“ (pagal H. Ch. Anderseną). Pjesės aut. ir rež. – N. Indriūnaitė 18 d. 12 val. – E.T.A. Hoffmanno „SPRAG-TUKAS“. Scenarijus aut., rež. ir dail. – V. Mazūras 23 d. 18.30 – „NE PAGAL ŠIO PASAULIO				

MADA" (fantazija apie K. Donelaitį). Insc. aut. ir rež. – R. Kazlas	22 d. 18 val. – D. Zelčiūtės „KŪNO VARTAI“. Rež. – A. Dilytė
Mažoji salė	23 d. 18 val. – G. Boccaccio „DEKAMERONAS“. Rež. – A. Rubinovas
17 d. 14 val. – N. Indriūnaitės „SNIEGUOLĖ IR SEPTYNI NYKŠTUKAI“ (pagal brolių Grimmų pasaką). Rež. – N. Indriūnaitė	Kauno mažasis teatras
18 d. 14 val. – „KIŠKIŲ SUKILIMAS“ (pagal K. Binkio poemą). Scenarijus aut., rež. ir dail. – R. Driežis	17 d. 18 val. – F. Rame, D. Fo „LAISVOJI PORA“. Rež. – R. Januškevičiūtė, A. Baniūnas
„Menų spaustuvė“	18 d. 14 val. – A. Dilytės „SIDABRINIS FÉJOS ŠAUKŠTELIS“. Rež. – A. Dilytė
Tarptautinis teatro festivalis vaikams ir jaunimui „Kitoks '15“	Kauno lėlių teatras
16 d. 10 ir 12 val. <i>Juodojoje salėje</i> – „MAŽASIS KRITIKAS“ Choreogr. – H. Haagenrud (Norvegija)	16 d. 18 val. – „KAI ŽMONĖS VAIDINO DIEVĄ...!“ (pagal F. Goodrich, A. Hacketto ir V. Kesselman pjesę „Anos Frank dienoraštis“). Rež. – A. Gian (JAV), M. Mačiulis (Vilniaus kamerinis teatras)
16 d. 10 ir 12 val. <i>Kišeninėje salėje</i> – „MER-GAITĘ SU DEGTUKAIS“. Idėjos aut. ir atlikėjai – Š. Datenis, I. Precas ir K. Algimantas Butvidas („Menų spaustuvė“)	17 d. 12 val. – „ŽIRAFĀ SU KOJINĖMIS“. Rež. – G. Radvilavičiūtė
17, 18 d. 10 ir 12 val. <i>Kišeninėje salėje</i> – „SAPNU PASAKĖLĖ – DIENA/NAKTIS“. Projekto aut. ir rež. – D. Savickas (Klaipėdos lėlių teatras)	18 d. 12 val. – „ATOSTOGOS PAS DÉDÉ TITÀ“. Rež. – J. Januškevičiūtė
18 d. 12 ir 15 val. <i>Juodojoje salėje</i> – „MAR-MALADAS“ („Claire Parsons Co“, Švedija)	KLAIPĖDA
19 d. 12 val. <i>Kišeninėje salėje</i> – „Pasaku pirmadieniai mažyliams“. Skanios pasakos: „Medaus kalnas“ ir „Pagrandukas“. Pasakas seka S. Degutytė („Stalo teatras“)	Klaipėdos valstybinis dramos teatras
22 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> – Ch. Marlowe „Dr. FAUSTAS“. Rež. – C. Graužinis (teatras „cezario grupė“)	16 d. 18 val. Žvejų rūmuose – I. Vyrypajevos „GIRTI“. Rež. – L. Vaskova
23 d. 18.30 <i>Kišeninėje salėje</i> – „BRANGIOJI MOKYTOJA“. Rež. – I. Stundžytė (teatras „Atviras ratas“)	Klaipėdos valstybinis muzikinis teatras
Keistuolių teatras	16 d. 18.30 – „ALTORIU ŠEŠELÝ“ (šokio spektaklis pagal V. Mykolaičio-Putino romaną)
18 d. 12 val. – „VIŠTYTĖ IR GAIDELIS“. Rež. – R. Skrebūnaitė	17 d. 18.30 – koncertas „The Beatles Show: Naujieji metai Liverpilio stiliumi“
23 d. 19 val. – PREMJERA! „PERSIKŪNI-JIMAI“ Rež. – V.V. Landsbergis	23 d. 18.30 – teatralizuotas koncertas „Romansų vakaras“
KAUNAS	ŠIAULIAI
Kauno dramos teatras	Valstybinis Šiaulių dramos teatras
17 d. 15 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – Keturakio „AMERIKA PIRTYJE“. Rež. – V. Lencevičius	18 d. 18 val. – PREMJERA! T. Williamso „GEISMŲ TRAMVAJUS“. Rež. – A. Latėnas
17 d. 19 val. <i>Rūtos salėje</i> – T. de Fombelle'io „ŠVYTURYS“. Rež. – G. Varnas	21 d. 18 val. – „PO 20 METU“. Rež. – D. Kazlauskas („Idiotteatras“)
18 d. 15 val. <i>Ilgiojoje salėje</i> – I. Paliulytės „LIŪDNAS DIEVAS“. Rež. – I. Paliulytė	22 d. 16 val. – C. Goldoni „VIEŠBUČIO ŠEIMININKÉ“. Rež. – R. Steponaviciūtė
18 d. 18 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – „GENTIS“ (pagal I. Simonaitytė romaną „Aukštūj Šimonui likimas“). Rež. – A. Jankevičius	23 d. 18 val. – PREMJERA! S. Becketto „ŽAIDIMO PABAIGA“. Rež. – P. Ignatavičius
20 d. 18 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – A. Areimės, L. Udrrienės „KARTU“ (pagal S. Žadano romaną „Depeche Mod“). Rež. – A. Areimės	PANEVĖŽYS
20, 21 d. 19 val. <i>Ilgiojoje salėje</i> – A. Čehovas „PALATA“. Insc. aut. ir rež. – R. Kazlas	Juozo Miltinio dramos teatras
21 d. 18 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – J. Patricko „MŪŠŲ BRANGIOJI PAMELA“. Rež. – A. Latėnas	16 d. 18.30 – PREMJERA! A. Čechovo „ROTŠILDO SMUIKAS“. Rež. – M. Cemnickas
22 d. 18 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – M. Frisko „BIOGRAFIJA: VAIDINIMAS“. Rež. – G. Varnas	17 d. 18 val. – PREMJERA! M. Meterlinko „NEKVIESTOJI“. Rež. – M. Meilūnas
23 d. 18 val. <i>Ilgiojoje salėje</i> – S. Srbjanović „SKERIAI“. Rež. – R. Atkočiūnas	16 d. 18 val. – N. Simono „PASKUTINYSIS IŠ AISTROS KAMUOJAMŲ MEILUŽIŲ“. Rež. – G. Gabrėnas
Kauno valstybinis muzikinis teatras	18 d. 18 val. – K. Sajos „DEVYNBÉDŽIAI“. Rež. – M. Meilūnas
16 d. 18 val. – ZYGYFRYO VERNERIO KABARETAS“. Dir. – J. Janulevičius	23 d. 18 val. – G. Grekovo „HANANA, KELKIS IR EIK“. Rež. – R. Augustinas A.
17 d. 18 val. – J. Strausso „VIENOS KRAUJAS“. Dir. – V. Visockis	Koncertai
18 d. 12 val. – „SNIEGO KARALIENĖ“. Choreogr. – A. Jankauskas	Lietuvos nacionalinė filharmonija
18 d. 18 val. – J. Strausso „NAKTIS VENECIOJO“. Dir. – J. Geniušas	17 d. 19 val. Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje, – Lietuvos nacionalinis simfoninių orkestras. Solistas A. Žlabys (fortepijonas). Dir. – M. Pitrėnas. Programoje A. Malcio, L. van Beethoven, S. Prokofjevo kūriniai
21 d. 18 val. – P. Abrahamo „BALIUS SAVOJO“. Dir. – J. Janulevičius	18 d. 16 val. Taikomosios dailės muziejuje – ciklo „Nauji varda“ koncertas. R. Savickas (klarnetas), M. Dunauskaitė (fortepijonas). Programoje R. Schumanno, J. Brahms, C. Debussy, F. Poulenco, E. Chaussone kūriniai
22 d. 18 val. – F. Wildhorno „GRAFAS MONTEKRISTAS“ (pagal A. Dumas romaną). Dir. – J. Janulevičius	21 d. 18 val. Alytaus kultūros ir komunikacijos centre – Valstybinis vilniaus kvartetas, B. Vainiūnaitė (fortepijonas). Programoje E. Griego, J. Halvorseno, Ch. Sindingo kūriniai
23 d. 18 val. – „NOTRDAMO LEGENDA“. Insc. aut. ir choreogr. – A. Jankauskas, dir. – J. Janulevičius	24 d. 19 val. Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje, – simfoninės muzikos koncertas „iš orkestro lobyno“. Lietuvos nacionalinis simfoninių orkestras. Solistas P. Bermanas (smuikas). Dir. – J. Serovas. Programoje I. Dunajevskio, A. Schnittke's, N. Rimskio-Korsakovo, P. Čaikovskio kūriniai
Kauno kamerinis teatras	25 d. 12 val. Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje, – koncertas visai šeimai „Viktoro

Bibliografinės žinios

GROŽINĖ LITERATŪRA. LITERATŪROS MOKSLAS

Apgultis 13 : [apsakymai] / Tamas Doboz ; iš anglų kalbos vertė Milda Dyke ir Irena Jomantienė. – Vilnius : Versus aureus, [2014] (Gargždai : Print-it). – 326, [3] p.. – Tiražas [1300] egz.. – ISBN 978-9955-34-497-1

Dury s pragarq : [romanas] / Maria Nurowska ; iš lenkų kalbos vertė Kazys Uscila. – Vilnius : Mintis, 2014 (Vilnius : Spauda). – 239, [1] p.. – (Šiuolaikinis Europos romanas, ISSN 1822-721X). – Tiražas 1200 egz.. – ISBN 978-5-417-01077-4 : [5 Eur 50 ct]

Eina garsas : nauji Maiironio skaitymai : straipsnių rinkinys / [sudarytojas ir redaktorius Manfredas Žvirgždas] ; [redakcinė kolegija]: Laimutė Adomavičienė ... [et al.]. – Vilnius : Lietuviai literatūros ir tautosakos institutas, 2014 (Vilnius : Petro ofsetas). – 329, [1] p., [12] iliustr. lap. : iliustr. – Str. liet., angl., lenk.; santr. liet., angl., pranc.. – Tiražas [500] egz.. – ISBN 978-609-425-132-0

Iš dviejų renkuosi trečią : mano mažoji odisėja / Dalia Staponkutė. – Vilnius : Apostrofa, 2014 (Vilnius : Standart sp.). – 217, [5] p. : iliustr.. – Tiražas [1000] egz.. – ISBN 978-9955-605-84-3. – ISBN 978-9955-605-34-8 (klaipdingas)

Iš rankraščių palikimo : atsiminimai, laiškai / Jonas Dumčius ; [sudarė, įvadinį straipsnį paraše, paaškinimus parengė Audronė Kučinskienė]. – Vilnius : Klasicų asociacija, 2014 (Vilnius : BALTO print). – 295, [1] p. : iliustr., portr.. – Tiražas 300 egz.. – ISBN 978-609-95581-1-0

Joks, arba Rugsėjy, kai išplaukia laivai : romanas / Alfonas Bieliauskas. – Vilnius : Versus aureus, [2014] (Gargždai : Print-it). – 364, [3] p.. – Tiražas [700] egz.. – ISBN 978-9955-34-507-7 (jr.)

Kanifolijos dulkės : [romanas] / Monika Budinaitė. – Vilnius : Charibdė, 2014 (Gargždai : Print-it). – 286, [2] p.. – Tiražas [1500] egz.. – ISBN 978-9955-739-50-0 (jr.)

Laiškai į Vilnių = Письма в Вильнюс / Marina Cvetajeva ; iš rusų kalbos vertė Ramutė Skučaitė ; redagavo ir komentarus vertė Nijolė Kvaraciejytė. – Vilnius : Gimtasis žodis, 2014 (Vilnius : Standart sp.). – 252, [2] p., [8] iliustr. lap. : iliustr., faks.. – Gretut. tekstas liet., rus.. – Tiražas 1500 egz.. – ISBN 978-9955-16-531-6

Lemtingas sapnas : romanas / Rolandas Juozas Grėbliūnas. – Vilnius : Homo liber, 2014 (Vilnius : Standart sp.). – 311, [1] p.. – Tiražas [400] egz.. – ISBN 978-609-446-087-6 : [6 Eur 31 ct]

Meilė ir citrinos : romanas / Kajsa Ingemarsson ; iš anglų kalbos vertė Kristina Lukoševičė. – Kaunas : Obuolys [i.e. MEDIA INCOGNITO], [2014] (Kaunas : Spindulio sp.). – 490, [2] p.. – Tiražas 2300 egz.. – ISBN 978-609-403-743-7

„Mes ir vėl sugrįšim Lietuvon...“ : Nacionalinės kultūros ir meno premijos laureatas, poetas Jonas Strelkūnas gyvenime ir kūryboje : [kniga-albumas] / [sudarė Stasys Lipskis]. – Vilnius : Žuvėdra, 2014 (Vilnius : Standart sp.). – 95, [1] p. : iliustr., faks., portr.. – Tiražas [600] egz.. – ISBN 978-609-8089-43-1 (jr.) : [2 Eur 90 ct]

Nedorėlių žavesys : [romanas] / Véronique Ovaldé ; iš prancūzų kalbos vertė Jonė Ramunytė. – Vilnius : Gimtasis žodis, 2014 (Kaunas : Indigo print). – 286, [2] p.. – Tiražas 1000 egz.. – ISBN 978-9955-16-525-5

Poezija / Edgar Allan Poe ; [sudarė ir] iš anglų kalbos vertė Algimantas Žeikus. – Vilnius : Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, [2014] (Vilnius : Petro ofsetas). – 183, [1] p.. – Tiražas [1000] egz.. – ISBN 978-9986-39-830-1 (jr.)

Pradžios : [prisiiminimai] / Laima Abrautytė. – Vilnius : Lietuviai literatūros ir tautosakos institutas, 2014 (Vilnius : Petro ofsetas). – 260, [2] p., [16] iliustr. lap.. – Tiražas [500] egz.. – ISBN 978-609-425-131-3 (jr.)

Savistaba ir nuostaba : rašytojų žvilgsnis į save ir kitus / Alfredas Guščius. – Vilnius : Versus aureus, [2014] (Klaipėda : Druka). – 319, [1] p. : iliustr., portr.. – Tiražas [700] egz.. – ISBN 978-9955-34-506-0

Seseriškos sielos : [romanas] / Valérie Zenatti ; iš prancūzų kalbos vertė Jūratė Karazijaitė. – Vilnius : Gimtasis žodis, 2014 (Kaunas : Indigo print). – 188, [3] p.. – Tiražas 1000 egz.. – ISBN 978-9955-16-520-0

Stalo kalnas : [poesija] / Vladas Brazūnas. – Vilnius : Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, [2014] (Vilnius : Petro ofsetas). – 130, [10] p.. – Tiražas [600] egz.. – ISBN 978-9986-39-826-4

Sutiktieji : [romanas] / Ally Condie ; iš anglų kalbos vertė Irma Šlekytė. – Vilnius : Versus aureus, [2014] (Kaunas : Spindulio sp.). – 413, [2] p.. – Trilogijos „Parinktieji“ 3-oji knyga. – Tiražas [1200] egz.. – ISBN 978-9955-34-492-6 (jr.)

Tolminkiemio sodininkas : [istorinis romanas] / Edita Barauskienė. – Vilnius : Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, [2014] (Vilnius : Petro ofsetas). – 373, [1] p.. – Tiražas [800] egz.. – ISBN 978-9986-39-828-8 (jr.)

Trispalvė Iljičiui : [detektivinis romanas] / Kazys Almenas. – Vilnius : Versus aureus, [2014] (Kaunas : Spindulio sp.). – 364, [1] p.. – Tiražas [800] egz.. – ISBN 978-9955-34-491-9

Upeivė : apysaka, novelės, esė / Gintarė Adomaitytė ; [knygoje panaudoti Algirdas Griskevičiaus dailės kūriniai]. – Vilnius : Alma littera, 2014 (Vilnius : Petro ofsetas). – 133, [3] p.. : iliustr.. – Tiražas 1500 egz.. – ISBN 978-609-01-1657-9 (jr.) : [4 Eur 30 ct]

Vilhelmo Meisterio mokymosi metai : [romanas] / Johann Wolfgang Goethe ; iš vokiečių kalbos vertė Alfonsas Tekorius. – Vilnius : Gimtasis žodis, 2014 (Gargždai : Print-it). – 558, [2] p.. – Tiražas 1500 egz.. – ISBN 978-9955-16-530-9 (jr.)

Vilkas prie mūsy durų : lietuvių treminiai Jadvygos Kazlauskienės ir Irenos Kazlauskaitės atsiminimai / [Jura Reilly]. – [Kaunas] : [Lietuvos nepriklausomųjų rašytojų sąjunga], [2014] (Marijampolė : „TeleSATpressa“ sp.). – 97, [1] p. : iliustr., portr.. – Aut. nurodyta virš.. – Tiražas 222 egz.. – ISBN 978-9986-940-72-2

PARENĖ ALDONA BARODICAITĖ. REDAGAVO GRAŽINA KUBILIENĖ.
LIETUVOS NAC. M. MAŽYVO B-KA. BIBLIOGRAFIJOS IR KNYGOTYROS CENTRAS

„Nauja draugė“

Savaitės filmai

Atkirtis ***

Devyniolikmetis būgnininkas Endriu (Miles Teller) svajojaapti išskirtiniu džiazo muzikantu. Jis išstojo į geriausią mokyklą, atsisakė pramogų, merginos draugystės. Jis didžiuojasi tuo, kad gali būti vienas ir siekti savo tikslų. Endriu patenka į džiazo ansamblį, kuriam vadovauja Flečeris (J.K. Simmons). Pedagogas taip pat apsėstas idėjos išauginti muzikos genijų. Endriu nori pateisinti Flečerio viltis, bet kuo toliau, tuo aiškiau, kad tai keliai į pražūtį. Debiutinis Damieno Chazelle'o filmas kelia sudėtingus klausimus: ką galima aukoti, kad pasiekta tikslą, ar talentas visada nugali, kokia tos aukos prasmė? Filmas beveik neišneria iš tamsių koridorių ir aklinų repeticijų kambarių, tik pagilinančiu vaikinuko alienacijos išpūdži, meistriškas montažas perteklia, režisierius žodžiais tariant, „muzikinio trilerio“ esmę, ekrane nuolat skamba džiazo standartai, vienas kurių ir tapo filmo pavadinimu. (JAV, 2014). (Vilnius)

Egzadas. Dievai ir karaliai ***

Ridley Scottas naujai pasakoja biblinę pranašo Mozés, kuris išlaisvino žydus ir išvedė juos iš Egipto vergovės, istoriją. Per 74 dienas Meksikoje, Ispanijoje, Kanarų salose ir garsiuosiuose „Pinewood“ paviljonuose netoli Londono nufilmuotas milžinišku biudžeto reginys pasiūlys visko, ko lauki iš panašių filmų – tūkstančius statistų, išpūdingas dekoracijas bei kostiumus (jų autorę Jant Yates įkvėpė Andrejaus Tarkovskio „Andrejus Rubliovas“ ir Leni Riefenstahl Sudane darytos nuotraukos), tirkus dramblius, 120 žirgų, galvijus, asilus, pitoną, 600 rupūžių ir pirmo ryškumo žvaigždes Christianą Bale'ą, Joeli Edgertoną, Sigourney Weaver, Aaroną Paula, Beną Kingsley, Maria Valverde, Johną Turturro (Ispanija, JAV, D. Britanija, 2014). (Vilnius)

Nauja draugė ***

Naujas François Ozono filmas – lyg pasvarstymas, kas šiai laikais yra lytinė tapatybė. Filmo herojė Kler sunkiai išgyvena geriausios draugės mirtį – jos buvo neišskiriamos nuo pat mažens, kartu ištékėjo. Tačiau skausmo prislėgtas našlys pasiūlo Kler įdomų būdą atsikratyti depresijos... Kaip ir visuose Ozono filmuose, ir šiame vaidina daug puikių prancūzų aktorių: Romainas Duris, Anaïs Demoustier, Raphaëlis Personnazas, Aurore Clement, Isild Le besco, Michele Raingeval (Prancūzija, 2014). (Vilnius)

Septintasis sūnus ***

Pagrindinis šio Sergejaus Bodrovo filmo veikėjas – septintasis septinto sūnaus sūnus. Tik toks gali tapti raganumi. Žmonės tokijų nemégsta, bet juk kažkas turi saugoti Žemę nuo blogio? Taip atsinka ir Jeffo Bridgeso heroju, kuris jau kartą išgelbėjo pasaulį nuo piktos raganos (Julianne Moore) kerų. Dabar jam vėl teks išbandymas: per keturis mėnesius parengti savo mokinį dar vienam lemtingam mūšiui. Taip pat vaidina Benas Barnesas, Kitas Haringtonas, Olivia Williams (JAV, D. Britanija, Kanada, Kinija, 2013). (Vilnius)

Nepalūžės ***

Antrojo pasaulinio karo metais profesionalus bėgikas Luisas Zamperi ni, dalyvavęs Berlyno olimpiadoje, pateko į japonų nelaisvę. Ten jis nepalūžo. Po daugelio metų knyga apie jo gyvenimą ne vienam tapo įkvėpimo šaltiniu. Matyt, ir Angelinai Jolie, sukūrusių ši biografinį filmą. Tačiau pasakodama savo herojaus istoriją Jolie elgiasi su juo lyg su kompiuteriniu žaidimu personažu ir rodo vieną iššūkį po kito. Sunki italų imigrantų sūnaus vaikystė, nusikalstama paauglystė, olimpiada Berlyne, karas, lėktuvu katastrofa... Jau debiutiniame Jolie filme buvo akivaizdu, kad režisierė nevengia atviro kičo, saldaus sentimentalumo ir Paulo Coelho lygio aforizmų. Todėl sunku patikėti, kad Ethano ir Joelio Coenų, Richardo LaGravenese ir Williamo Nicolsono scenariuje ji nerado nieko daugiau. Žmogaus, sugebančio pakilti iš dugno ir tragedijos, istorija tapo tiesiog hagiografiniu pasakojimu, kuriame aktoriai, tarp jų ir pagrindinių vaidmenų sukūrės Jackas O'Connellas, priversti balansuoti ties grotesko riba (JAV, 2014). (Vilnius, Kaunas)

***** – ševedras, **** – pasižiūrėti būtina, *** – geras filmas, ** – būna ir geriau, ** – jei turite daug laiko, * – nickalas

Redaktorė – Agnė Narušytė

Atsakingoji sekretorė – Rūta Jakimavičienė

Kinas – Živilė Pipinytė | Teatras, šokis – Milda Brukštutė

Muzika – Laimutė Ligeikaitė | Stilius – Rita Markulienė

Dizainas – Jokūbas Jacovskis | Maketas – Vanda Čemerkaite

Finansininkė – Brigitė Misiuvienė

Kino repertuaras

VILNIUS

- Forum Cinemas Vingis**
- 16–20, 22 d. – Pabrolį nuoma (JAV) – 11.30, 13.50, 16.10, 18.30, 21.50, 23.50; 21 d. – 11.30, 13.50, 16.10, 18.30, 21.50, 23.50
16–20 d. – Mes dainuojas (Lietuva, D. Britanija) – 11.15, 13.30, 15.45, 18.15, 20.45; 21 d. – 11.15, 13.30, 15.45, 18.15, 20.45; 23 val.; 22 d. – 11.15, 13.30, 15.45, 18.15
16, 19, 20 d. – Amerikietiškas apiplėsimas (Kanada, Liuksemburgas) – 18.10, 21.50; 17, 18 d. – 13, 18.10, 21.50; 21 d. – 13, 18.10, 21.50, 23.30
16–20, 22 d. – Nepatyrės (rež. J. Paulikas) – 15.45, 20.15, 21.30; 21 d. – 15.45, 20.15, 21.30
17 d. – F. Lehoro „Linksmoni našlė“. Tiesioginė premjeros transliacija iš Niujorko Metropoliteno operos – 19.55
25 d. – P. Čaikovskio „Gulbių ežeras“. Tiesioginė premjeros transliacija iš Maskvos Didžiojo teatro – 17 val.
22 d. – Ūsuotasis ponas Mortdekai (JAV) – 20.30
22 d. – Žemos ekrainai. Marie istorija (Prancūzija) – 19 val.
24 d. – Meškiukas Paddingtonas (JAV, Prancūzija) – 13 val.
16–20, 22 d. – Nepatyrės (rež. J. Paulikas) – 11.30, 13.50, 16.20, 19, 21.15; 21 d. – 11.30, 13.50, 16.20, 19, 21.15, 23.40
16–22 d. – Hobitas. Penkių armijų mūšis (HFR, 3D, JAV, N. Zelandija) – 11.45, 14.50, 18, 21.10
16 d. – Nepalūžės (JAV) – 13.05, 16, 21 val.; 17–20 d. – 13.05, 16, 18.55, 21 val.; 21 d. – 13.05, 16, 18.55, 21, 23.59
16, 19, 20 d. – Galingasis 6 (JAV) – 12, 13.30, 17 val.; 17, 18, 21 d. – 11, 12, 13.30, 17 val.
16–22 d. – Galingasis 6 (3D, JAV) – 14.30, 19.30; Madagaskaro pingvinai (JAV) – 11, 13.15
16–21 d. – Septintasis sūnus (3D, D. Britanija, JAV, Kanada, Kinija) – 14.15, 19.15; 22 d. – 14.15
17, 18, 21 d. – Sniego karalienė 2 (Rusija) – 12.15
16–22 d. – Arvydas Sabonis. 11 (rež. R. Čekavicius) – 16.40
Eskobaras: kruvinas rojus (Prancūzija, Ispanija, Belgija, Panama) – 21.40
Eglutės. 1914-ieji (Rusija) – 16 val.
16–22 d. – Amžinai stilingos (dok. f., rež. L. Plioplytė) – 18.40
16, 18–22 d. – Tarp žvaigždžių (D. Britanija, JAV) – 20.30
17, 18, 21 d. – Aukso žirgas (rež. V. Aškinis, R. Kalnaellis) – 11.15
16–22 d. – Arvydas Sabonis. 11 (rež. R. Čekavicius) – 16.40
16–22 d. – Hobitas. Penkių armijų mūšis (HFR, 3D, JAV, N. Zelandija) – 12.20, 17.40
20 d. – Nauja draugė (Prancūzija) – 20.40; 21 d. – 17 val.
17 d. – Néra laiko gerumui (scen. aut., rež. ir operat. A. Jančoras) – 18 val.
18 d. – Mėlynas aksomas (JAV) – 18 val. (filmą pristatys kino kritikė I. Keidošiūtė)
17 d. – Mažylionas Nikolia atostogos (Prancūzija) – 14 val.; 18 d. – Aukso žirgas (rež. V. Aškinis, R. Kalnaellis) – 14 val.
17, 18 d. – „Skalvijos“ kino akademijos rudens semestro darbų peržiūros – 16 val.
20 d. – Specialus seansas. Dėmesio – maistas! (dok. f., rež. D. Kubilius) – 15.20
16 d. – Amžinai stilingos (dok. f., rež. L. Plioplytė) – 17.15, 21.30; 17 d. – 16.45, 20.30; 18 d. – 16.45; 19 d. – 17.15, 19.30; 20 d. – 17.30; 21 d. – 19.30; 22 d. – 16.30, 19 val.
16 d. – Nauja draugė (Prancūzija) – 19 val.; 17, 18 d. – 18.15; 19, 20, 21 d. – 19.15; 22 d. – 21 val.
16 d. – Atkritis (JAV) – 21.15; 17, 18 d. – 18.45; 19, 21, 22 d. – 21.15; 20 d. – 19 val.
16 d. – Ida (Lenkija) – 16.30; 17 d. – 14 val.; 18 d. – 12 val.; 19, 21 d. – 17 val.; 22 d. – 15.30
16 d. – Nepatyrės (rež. J. Paulikas) – 22.15; 20, 21 d. – 17.15
16 d. – Rio, aš tave myliu (JAV) – 16.45; 17, 18 d. – 20.45; 19 d. – 18.45; 20, 22 d. – 17 val.; 21 d. – 18.30
17, 18 d. – Sniego karalienė 2 (Rusija) – 11.30
17, 18 d. – Madagaskaro pingvinai (JAV) – 13.15
16–20, 22 d. – Ką išdarinėja vyrai 2 (Rusija) – 13.50, 19.30, 21.40; 21 d. – 13.50, 19.30, 21.40
16–20, 22 d. – Amerikietiškas apiplėsimas (Kanada, Liuksemburgas) – 20.45; 21 d. – 20.45, 21.30
17 d. – Loščias (rež. I. Jonynas) – 16 val.
17 d. – Eskobaras: kruvinas rojus (Prancūzija, Ispanija, Belgija, Panama) – 22 val.; 18 d. – 21.15; 19, 20, 21 d. – 21.30
17, 18 d. – Radviliada (rež. R. Rakauskaitė) – 11.45
17, 18 d. – Nematomas frontas (JAV, Lietuva, Švedija) – 13.30
17, 18 d. – Geriausia, ką turiu (JAV) – 15.15
17, 18 d. – Trečias žmogus (Belgija, D. Britanija, JAV, Vokietija) – 17.45; 19, 20 d. – 21 val.; 21 d. – 20.45; 22 d. – 18 val.
20 d. – Arvydas Sabonis. 11 (rež. R. Čekavicius) – 13.45; 22 d. – 17 val.
22 d. – Animacijos kursai – 19 val.
- Ozo kino salė**
- 16 d. – Nematomas frontas (JAV, Lietuva, Švedija) – 16 val.; 16 d. – Ida (Lenkija) – 17.30; 22 d. – 16.30; 16 d. – Sibirietaškas auklejimas (Italija) – 19 val.; 17 d. – Ekskursantė (rež. A. Južėnas) – 15 val.; 17 d. – Avinėlio vartai (rež. A. Stonys) – 17.10; 20 d. – 19 val.; 20 d. – Samsara (JAV) – 17.15; 21 d. – Arvydas Sabonis. 11 (rež. R. Čekavicius) – 17.15; 21 d. – Loščias (rež. I. Jonynas) – 19 val.; 22 d. – Užstrigusi paugulystėje (JAV) – 19 val.
- A. Stonio filmų retrospektvė**
- 20 d. – Keturi žingsniai (dok. f.) – 16.30
21 d. – Varpas (dok. f.) – 16.15
- KAUNAS**
- Forum Cinemas**
- 16, 21 d. – Mes dainuojas (Lietuva, D. Britanija) – 12, 15.05, 17.15, 18, 20.15, 23.50; 17 d. – 12, 15.05, 18, 20.15, 23.50; 18–20, 22 d. – 12, 15.05, 17.15, 18, 20.15
16, 17, 21 d. – Pabrolį nuoma (JAV) – 13.10, 15.40, 19.10, 20.45, 23.45; 18–20 d. – 13.10, 15.40, 19.10, 20.45; 22 d. – 13.10, 15.40, 20.45
16, 17, 21 d. – Amerikietiškas apiplėsimas (Kanada, Liuksemburgas) – 15.50, 21.30, 22.30; 18–20 d. – 15.50, 21.30
17 d. – F. Lehoro „Linksmoni našlė“. Tiesioginė premjeros transliacija iš Niujorko Metropoliteno operos – 19.55
25 d. – P. Čaikovskio „Gulbių ežeras“. Tiesioginė premjeros transliacija iš Maskvos Didžiojo teatro – 17 val.
- „Skalvijos“ kino centras**
- 16, 20 d. – Amžinai stilingos (dok. f., rež. L. Plioplytė) – 17 val.; 17 d. – 19.30; 19 d. – 19.30; 21 d. – 19 val.; 22 d. – 21.10
16 d. – Force Majeure (Švedija, Danija, Prancūzija, Norvegija) – 18.30; 17 d. – 21 val.; 19 d. – 14.30 (seansas senjoram); 19 d. – 21 val.; 20 d. – 18.30; 21 d. – 20.30; 22 d. – 19 val.
16 d. – Didis grožis (Italija, Prancūzija) – 20.40; 18 d. – 20.30; 19 d. – 16.50; 22 d. – 16.20
20 d. – Nauja draugė (Prancūzija) – 20.40; 21 d. – 17 val.
17 d. – Néra laiko gerumui (scen. aut., rež. ir operat. A. Jančoras) – 18 val.
18 d. – Mėlynas aksomas (JAV) – 18 val. (filmą pristatys kino kritikė I. Keidošiūtė)
17 d. – Mažylionas Nikolia atostogos (Prancūzija) – 14 val.; 18 d. – Aukso žirgas (rež. V. Aškinis, R. Kalnaellis) – 14 val.
17, 18 d. – „Skalvijos“ kino akademijos rudens semestro darbų peržiūros – 16 val.
20 d. – Specialus seansas. Dėmesio – maistas! (dok. f., rež. D. Kubilius) – 15.20
Pasaka
- 16 d. – Amžinai stilingos (dok. f., rež. L. Plioplytė) – 17.15, 21.30; 17 d. – 16.45, 20.30; 18 d. – 16.45; 19 d. – 17.15, 19.30; 20 d. – 17.30; 21 d. – 19.30; 22 d. – 16.30, 19 val.
16 d. – Nauja draugė (Prancūzija) – 19 val.; 17, 18 d. – 18.15; 19, 20, 21 d. – 19.15; 22 d. – 21 val.
16 d. – Atkritis (JAV) – 21.15; 17, 18 d. – 18.45; 19, 21, 22 d. – 21.15; 20 d. – 19 val.
16 d. – Ida (Lenkija) – 16.30; 17 d. – 14 val.; 18 d. – 12 val.; 19, 21 d. – 17 val.; 22 d. – 15.30
16 d. – Nepatyrės (rež. J. Paulikas) – 22.15; 20, 21 d. – 17.15
16 d. – Rio, aš tave myliu (JAV) – 16.45; 17, 18 d. – 20.45; 19 d. – 18.45; 20, 22 d. – 17 val.; 21 d. – 18.30
17, 18 d. – Sniego karalienė 2 (Rusija) – 11.30
17, 18 d. – Madagaskaro pingvinai (JAV) – 13.15
16–20, 22 d. – Ką išdarinėja vyrai 2 (Rusija) – 13.50, 19.30, 21.40; 21 d. – 13.50, 19.30, 21.40
16 d. – Nepatyrės (rež. J. Paulikas) – 22.15; 20, 21 d. – 17.15
16 d. – Rio, aš tave myliu (JAV) – 16.45; 17, 18 d. – 20.45; 19 d. – 18.45; 20, 22 d. – 17 val.; 21 d. – 18.30
17, 18 d. – Sniego karalienė 2 (Rusija) – 11.30
17, 18 d. – Madagaskaro pingvinai (JAV) – 13.15
16–20, 22 d. – Ką išdarinėja vyrai 2 (Rusija) – 13.50,